

#MADM MAGAZINE

WIJ MAKEN MATHENESSE AAN DE MAAS! - VOORJAAR 2023 NR. 03

HOE BEWONERS HUN TOEKOMST KUNNEN MAKEN

Pagina 04

OP DE FIETS DOOR MATHENESSE EN HET WITTE DORP

Pagina 08

STADSDOKTER JAN OVER DE GEZONDHEIDSZORG IN DE WIJK

Pagina 24

OP BEZOEK BIJ CISCA VAN BOMMEL

Pagina 32

Cisca van Bommel
Bewoner Professor Poelslaan

“Als pandeigenaar voel ik me verantwoordelijk voor mijn eigen toko. Ik ben de badkamer en de wc aan het opknappen.”

(Zie ook het interview met Cisca op pagina 32)

Foto: Sander van Wettum

COLOFON

Redactie:

Nico Haasbroek
Annemarie Sour
Anne-Rixt Korte

Vormgeving:

Naomi Jacobs (Creativa Design)

Fotografie:

Sander van Wettum
Sanne Donders
Oscar Langerak
Privécollectie: Kunst&Complex
Dylan Donia
Laisa Maria

Illustraties:

Anniek Tijmes
Jan Rothuizen (de Volkskrant)
Amine, Selim, Hussein, Jayden, Michelina, Khalil,
Chavi, Elysa van obs Finlandia

Tekst:

Nico Haasbroek
Anne-Rixt Korte
Arnold Reijndorp
Ravza Nur Atabay
Karel Sant
Dylan Donia
Annemarie Sour

Speciale dank aan:

Bas Ockeloen
Mieke de Leeuw
Karel Sant (stichting MadM)
Oscar Langerak
Kunst&Complex
Barbara Everaars obs Finlandia

Druk: Veenman+

Oplage: 3500 Papier: Houtvrij offset 120 gr.

Dit magazine verschijnt onregelmatig.

OP DE COVER

Sander van Wettum



Foto: Sander van Wettum

Sander van Wettum richt zijn camera graag op de stadsranden. Plekken als Oud Mathenesse, Het Witte Dorp en M4H. In het verre Westen van Rotterdam op de grens met Schiedam zal een nieuw stadsdeel verrijzen. Opzoek naar schoonheid, humor en de ongerijmdheid van de alledaagse leefomgeving ontstaat een beeld van een nog onbekend deel van West met een heel eigen karakter. Voor dit nummer is Sander onze gastfotograaf, die zowel de cover maakte als veel beelden bij de rest van de verhalen in dit nummer. We staan met het MadM-magazine aan de vooravond van een grote verandering in Mathenesse. Interessant is om over 10 jaar terug te blikken aan de hand van de foto's die Sander voor het magazine maakte. Voor zijn beeldreportage ga naar pagina 17

INHOUDSOPGAVE

- 4 Inleiding:** pleidooi voor meer invloed van bewoners op plannen en uitvoering in M4H.
- 8 Fietstocht door Mathenesse aan de Maas**
Door de wijk, over de dijk en weer terug. Wat is er gaande?
- 12 Stadsocioloog Arnold Reijndorp** vergelijkt de vernieuwing van M4H met Katendrecht.
- 14 Kunst & Complex**
Over onbestemde plekken waar makers werken en weer moeten verdwijnen.
- 17 Fotoreportage**
Sander van Wettum vangt het karakter van Mathenesse.
- 22 Tekening: de nieuwe wijk Mathenesse aan de Maas**
Hoe ziet de wijk er volgens Jan Rothuizen over 20 jaar uit?
- 24 Stadsdokter Jan van Galesloot**
Over de invloed van stress, schulden en slecht eten.
- 27 Dylan's kijk op de wijk**
Even voorstellen, dit is Dylan Donia die woont en werkt in Mathenesse.
- 28 Hoe maak je van een wijk met rapportcijfer 2,3 een 7?**
Wat moet er volgens Mieke de Leeuw gebeuren om het tij te keren?
- 30 Kids van obs Finlandia over hoe ze hun toekomst zien**
Anne-Rixt ging bij leerlingen van groep 7 en 8 op bezoek om te vragen wat zij vinden van het leven in de wijk.
- 32 Bewoner Cisca van Bommel wil na 68 jaar weg**
Cisca herkent zich niet meer in haar eigen wijk; de vertrouwde omgeving is verdwenen.
- 34 Vanuit Hongarije naar Mathenesse**
Nieuwkomers Krisztian en Brigitta over hun oude en nieuwe leven en hun toekomstdromen.
- 37 De Bokkesprong bestaat 50 jaar!**

Ontwikkelen met en door bewoners

WAAR EEN WIL IS, IS EEN WEG IN MATHENESSE

Annemarie Sour en Nico Haasbroek, foto's: Sander van Wettum

Dit nummer gaat vooral over de toekomst van Mathenesse aan de Maas. Het gebied dat op de oude Cito-kaart (stadsplattegrond) van Delfshaven in blauwe letters wordt aangegeven met de namen Oud Mathenesse, Nieuw Mathenesse en Merwehaven. Tegenwoordig heten Nieuw Mathenesse en Merwehaven M4H.

Als je op Google M4H in tikt dan word je gelijk in een presentatie gezogen waarin de gemeente Rotterdam en het Havenbedrijf uit de doeken doen wat ze allemaal rond het Marconiplein van plan zijn. Dat ligt er niet om.

'Voel je welkom in de meest vooruitstrevende stadshaven van Rotterdam. Waar de maritieme en industriële geschiedenis plaats maakt voor de crossovers van morgen. Een plek waar experiment, creatie en groei volop ruimte krijgen. Verschillende woon- en werkmilieus zich moeiteloos vermengen. Hier woon je, werk je en leer je. In de proeftuin van de nieuwe economie.'

We lezen de teksten en bekijken de filmpjes. De weg naar de Next Economy is ingeslagen en M4H maakt ruimte voor de aanpak van de klimaatverandering. De komende jaren zullen er vele ambities worden waargemaakt, zoals innovatie van de maakindustrie, uitbreiding van de werkgelegenheid, ontwikkeling van een stedelijk woongebied en het creëren van een proeftuin circulaire toekomst van stad en haven.

De werkelijkheid is weerbarstiger. Dat bleek toen we als redactie op onderzoek gingen en deskundigen benaderden om hun licht te laten schijnen over de toekomst van Rotterdam-West. We spraken voor en achter de schermen met actieve bewoners, wijkambtenaren, stedenbouwers, (landschaps)architecten, vertegenwoordigers van het Havenbedrijf en de gemeente. We organiseerden een fietstocht door de wijk en M4H, maakten een portret van Kunst & Complex aan de Keileweg, vroegen stadssocioloog Arnold Reijndorp om zijn analyse), bewoner en ondernemer uit Mathenesse. Dylan Donia maakte een column, de kinderen van Finlandia gaven aan MadM aan wat zij nodig hebben in de nabije toekomst en aan wijkmanager Mieke de Leeuw vroegen we welke voorzieningen in de wijk absoluut nodig is. De huisarts Jan Galesloot vertelt hoe zijn op nieuwe inzichten gebaseerde gezondheidscentrum werkt en aan de bekende fotograaf Sander van Wettum vroegen we om foto's te maken in Oud Mathenesse, Het

Witte Dorp en M4H.

Ook stond Jan Rothuizen, de tekenaar van de Volkskrant, ons toe om zijn kijk op het westen van Rotterdam af te drukken.

De M4H-ambities gaan voorbij aan het feit dat er in het uiterste westen van Delfshaven enkele buurten liggen, zoals Oud Mathenesse, het Witte Dorp en ook rond de omgeving van het Marconiplein, die meer aandacht verdienen dan ze tot nu toe kregen. Alleen in het Ruimtelijk Raamwerk van DELVA- landschapsarchitecten 'Toekomst in de maak', dat in 2019 is goedgekeurd door de Rotterdamse gemeenteraad, staat als leidend principe:

'Als haven kende M4H een sterke binding met de achterliggende wijken die immers gebouwd zijn voor de havenarbeiders. M4H bouwt hierop voort door de werkers (makers) centraal te stellen, het bestaande te waarderen en de verbinding met de omliggende wijken opnieuw te leggen.'

De vraag is hoe serieus dit uitgangspunt de komende jaren door het stadhuis zal worden genomen.

Het was de verdienste van Karel Sant, Annemarie Sour, Michiel Versteegh en Carol Hol van WoH om tegen het vergeten van de bestaande oude westelijke buurten in het geweer te komen. Nadat ze het initiatief aan de gemeente en het havenbedrijf hadden bekend gemaakt en toestemming hadden gekregen, begonnen ze met interviews, bedachten de naam Mathenesse aan de Maas (MadM), legden de link naar de andere kant van de dijk tussen Rotterdam en Schiedam, begonnen met het uitwerken van een Verbeterplan en introduceerden het begrip Wederzijds Profijt. Via bijeenkomsten, een huis-aan-huis verspreide enquête, het opzetten van diverse werkgroepen en de stichting MadM werd gewerkt aan de opbouw van de MadM-gemeenschap met als doel via participatie van onderop het maken van het beste plan. ▶



“We roepen de gemeente Rotterdam op zich meer te richten op de kwaliteiten van de leefomgeving en zich beter met de gemeenschappen te verbinden.”



Waarbij niet alleen plannen maken, maar ook het realiseren van deze plannen op het gebied van betaalbaar wonen, maatschappelijke voorzieningen, het opknappen van delen van de bestaande woningvoorraad en het vergroenen van de wijk. Met steun van bewoners van het eerste uur als Laisa Vermeij, Joke Vosbergen, Cisca van Bommel, Judith Dunsbergen, Oscar Langerak en Naomi Jacobs en wijkmanager Mieke de Leeuw, kreeg het initiatief vleugels. Via ontmoetingen, gesprekken en (digitale) bijeenkomsten werd niet alleen de achteruitgang van de wijk aan de kaak gesteld, maar ook een perspectief op de nabije toekomst geschetst dit resulteerde vervolgens in het aantrekken van de projectleider Joris Wijsmuller voor het opstellen van de toekomstvisie MadM, zowel ruimtelijk als sociaal. Dit plan bevindt zich nu in een afrondende fase.

De nieuwe energie in de wijk, de betrokkenheid van de wijkmanager en de politiek leidde er mede toe dat bij de nieuwe wijkindeling Oud en Nieuw Mathenesse zijn samengevoegd. In eerste instantie is de samenvoeging gericht op het beheer van de wijk (schoon, heel en veilig), maar met de installatie van de Wijkraad Mathenesse op 16 maart 2022 adviseert deze zowel over de ontwikkelingen in Oud als in Nieuw Mathenesse.

Op de site van de gemeente Rotterdam staat: een belangrijke ontwikkeling voor de (bestaande) wijk in het aangrenzende M4H-gebied.

Dat is een zin, die weinig zegt. De zin suggereert namelijk dat M4H aan Mathenesse grenst, terwijl als we naar de kaart kijken, Nieuw Mathenesse M4H grotendeels overlapt.

Kort voor de gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart 2022 organiseerde de stichting MadM in de Fruitvis aan de Marconistraat

een verkiezingsdebat waaraan zo'n beetje alle lijsttrekkers deelnamen. Het was een drukbezochte en spannende avond. In het begin kwam duidelijk naar voren dat de meeste Rotterdamse politici weinig afwisten wat er aan de hand is in dit rafelrandje van Rotterdam. Daarna werd - in woord en beeld - de visie op de toekomst in MadM door bewoners en stichting toegelicht. Veel aanwezige wethouders, lijsttrekkers (waaronder enkele huidige wethouders) en raadsleden ondersteunden het beeld dat de bestaande wijken moeten kunnen profiteren van de gebiedsontwikkeling van M4H. Niet alleen in de eigen bestaande wijk, maar ook door een sprong te maken over de dijk naar de nieuw te ontwikkelen wijk in M4H. Ze omarmden de visie en initiatieven, steunden het ontwikkelen van plannen afkomstig uit de burgerparticipatie en beloofden dat als het nieuwe college van B&W was geïnstalleerd om snel de wijk Mathenesse te bezoeken. Kortom het thema werken met en voor de buurt werd geïntroduceerd en omarmd. Dat alles werd live via Open Rotterdam uitgezonden. Het nieuwe college hield woord en kwam op 9 september 2022 in de wijk, op zolder van de Finlandiaschool, op bezoek.

Ondanks alle positieve energie schuurt het. Als het gaat om het realiseren van bewonersinitiatieven valt steeds meer op dat Rotterdam tegenwoordig ouderwets met de democratie omspringt.

Denk aan uitnodigingen om mee te praten over het wijkakkoord. Maar het gaat natuurlijk niet om meepraten, meedoen en adviseren, maar om meebeslissen. Om vanaf het prille begin van idee-en planontwikkeling de burgers te mobiliseren, te activeren en erop vertrouwen dat er iets geweldigs voor de stad en de wijk uitkomt. Bewoners en ondernemers in het gebied vertegenwoordigen het echte leven en hebben directe ervaring bij het ontwikkelen van ruimtelijke vraagstukken. Dat is iets anders dan lege abstracties

verklonden van 'een complexe opgave, een sluitende businesscase, efficiënt ruimtegebruik en stedelijk weefsel'¹. Vanuit democratisch oogpunt en vanuit het zorgen voor een prettige leefomgeving heeft de gemeente bewoners hard nodig voor het maken van het beste plan.

In Rotterdam hebben we verlerd wat tijdens de stadsvernieuwing in de jaren tachtig was opgebouwd: het was normaal dat actieve bewoners mede aan de knoppen draaiden en de ruimte hadden om zelf onderzoek te doen (met eigen budget) en plannen voor hun buurt te maken. Het resulteerde in eigen regie op het ontstaan en maken van plannen, het recht op eigen ondersteuning en veto's geven op bouwplannen. Dat is heel andere koek dan meepraten over het wijkakkoord of bewoners confronteren met nieuwe plannen opgesteld door professionals ver weg van de bestaande werkelijkheid².

Wil de gemeente echt aan de slag met de 'Wijk aan zet' dan verdienen actieve bewoners een plek aan tafel waar het echte spel wordt dan gespeeld en worden de diverse platforms en werkgroepen in MadM ingezet om dat te organiseren. Dat is echt iets anders dan wapperen met een papieren tijger als het wijkakkoord waar de Wijkraad alleen een adviserende stem heeft en het stadhuis bepaalt wat er gebeurt en waar het geld heengaat. Voor echte democratie met verregerende inspraak is ook alle reden toe als we naar de recente gerechtelijke uitspraken kijken over Feijenoord City en de Tweebosbuurt.

Rond en in het gebied van Mathenesse aan de Maas stikt het van de plannen. Van de gemeente Rotterdam en het havenbedrijf; van de landschapsarchitecten van Delva (Toekomst in de maak), UNO

¹ Zie ook het essay van Frans Soeterbroek *omstreden plannen, onderschatte burgers* (2022)

² Zie ook het boek van Arjen van Veelen: *Rotterdam, een ode aan inefficiëntie*

Architekten (Marconiplein-initiatief) van Joep van Lieshout (woontorens en cultuurcluster), Wim Pijbes (museum in het Katoenveem), WoH met de herontwikkeling van de Citrusveiling en schoollocaties; de Mannen van Schuim (transformatie van het gebouw Kunst en Complex), de zeven verdiepingen tellende nieuwbouw van het lab/kantoorgebouw Beagle Marconi, van de stichting Mathenesse aan de Maas (Verbeterplan en Toekomstvisie) en van de nieuwe Wijkraad (bewonersinitiatieven en opstellen van het wijkakkoord). Dan hebben we het nog niet over de herinrichting van Oud Mathenesse i.v.m. het vervangen van de riolering en de gebiedsontwikkeling rond Schieveste met zo'n 3000 (!) woningen.

Door de vele bomen is het bos nog nauwelijks te zien. Hoe worden al die ideeën op een logische manier in elkaar geschoven? Waar is de samenhang? En waar is de participatie? Participatie niet als doekje voor het bloeden, maar echt dieper verankerd in het systeem van de overheid. En dat kan, zoals de ervaring uit de jaren laat tachtig zien.

We roepen de gemeente Rotterdam op om zich meer te richten op de kwaliteiten van de leefomgeving in brede zin en zich beter met de gemeenschappen te verbinden. En niet van project naar project te hopen. Nodig is ook de kloof te dichten tussen de wijkprofessionals en de mensen die de fysieke projecten doen. We zien nu te vaak dat het gescheiden werelden zijn met hun eigen spelregels. Wil de gemeente de aansluiting op bewoners vinden dan zal ook de participatie naar een volgend level moeten worden getild: democratische vernieuwing ook in de gebiedsontwikkeling en ruimtelijke ordening. Een stevige Rotterdamse democratie behandelt haar bewoners als mede-regisseur en als ontwikkelaar met en voor de buurt.

Mathenesse aan de Maas

FIETSTOCHT

Tekst: Nico Haasbroek, foto's: Sander van Wettum



Op de foto vlnr: Anne-Rixt Korte, Eduard Faas, Monica Adams, Nico Haasbroek en Ilse Froklage

Anne-Rixt: We staan hier aan het begin van de Grieksestraat. In de coronatijd moest ik mijn oude huis uit en toen kostte het heel wat moeite om dit huis te bemachtigen. Via het netwerk van mijn moeder vond ik een makelaar met een huis onder de 750 euro. Ik kon het zien en moest binnen één dag beslissen. Met behulp van de Huurcommissie heb ik de prijs nog kunnen verlagen waar de eigenaar uiteraard niet blij mee was. Maar het wonen bevalt me wel.

Zie jij dat je kan profiteren van het M4H-deel in dit gebied?

Op dit moment nog niet, omdat de twee delen nog te veel gescheiden zijn. Het voelt niet verbonden.

Monica mengt zich in het gesprek. Wat doe jij nu, Anne-Rixt?

Ik werk nu nog bij de politie.

O, dan is er genoeg te doen. (gelach) Maar in M4H is ook van alles te doen en qua innovatieve werkplekken wordt dat alleen maar meer.

Nico: Waarom ga je daar niet gewoon kijken en met de mensen daar praten?

Ja, goed idee.

Steek je wel eens de dijk over?

Niet heel vaak. Vorige week zag ik dat er een opening in het hek bij Weelde was en ik ben ook al op een paar andere plekken geweest.

lets verderop is een tuin langs de straat. Met een wormenhotel. Een vrouw die daar druk bezig is zegt: Dit is de buurttuin. Van en voor de buurt. We planten en oogsten en onderhouden de boel.

Er ligt een heel groot groen stuk braak. Kan de tuin niet groter worden?

Nee, dat mag niet. Daar is weer een vergunning voor nodig.

En verkopen jullie dingen die jullie hier laten groeien?

Nee. Het is leuk om hier met elkaar samen te werken. Dat is voldoende. We wensen de tuinmensen succes en klimmen de dijk op. Hier staan we precies op de grens van Oud en Nieuw Mathenesse. De dijk naar Schiedam snijdt er dwars doorheen.

29 oktober 2022

Route:

Café Franselaan naar Grieksestraat, dijk Schiedamseweg, naar Witte Dorp, naar Marconiplein, naar Keileweg, naar Marconistraat, oversteek bij halte Hogenbanweg, naar Koggestraat, naar Café Franselaan.

Deelnemers:

Ilse Froklage, Eduard Faas, Monica Adams, Anne-Rixt Korte, Sander van Wettum en Nico Haasbroek.

Wat zouden we kunnen doen om die twee delen beter met elkaar te verbinden?

Eduard: Een brug bouwen of een tunnel, alleen schijnt een waterkering dat te bemoeilijken.

Nico: Bij het Schieblok hebben ze een grote houten brug gebouwd.

Monica: Zou een goed zebrapad al niet voldoende zijn?

Eduard: Of een regenboogpad.

We zien een hek naar het Weelde-initiatief waaraan overigens ook een einde komt, maar dat hek zit potdicht. Nico stelt voor om eigen openbaar vervoer te gaan organiseren. Al begin je maar met een pendelbus die één keer per week door beide wijken rijdt. Monica pleit voor een wit- of groen fietsenplan.

Eduard vindt in het gras een cd'tje van Billy Joel en denkt dat- gezien de titels van de songs -aan het verlies een ruzie is voorafgegaan. Stomtoevallig komen we even later de voorzitter van stichting Mathenesse aan de Maas tegen, Judith Dunsbergen, die haar schuur aan het opruimen is.

We fietsen door het Witte Dorp. In de deuropening staat een man die vertelt dat hij er al 47 jaar woont.

Wonen er vooral echte witte Rotterdammers?

Niet meer. De meeste zijn dood. We lachen hard. Maar wat doe je eraan. Alles verandert toch. Maar ik ga effe verder met mijn ding. Hoi.

We willen weten hoe het met de huisvesting zit. We stuiten op twee vrouwen. De meeste huizen hier zijn van Woonstad. Heb je interesse om hier te komen wonen?

Mag dat? Van mij wel. D'r zal best nog ergens een plekkie wezen. Eigen ingang. Geen burens boven je hoofd. En de energiekosten? Het is 21.5 graden binnen en ik heb niks aan. Maar dat komt ook door het zonnetje vandaag, zegt Eduard.

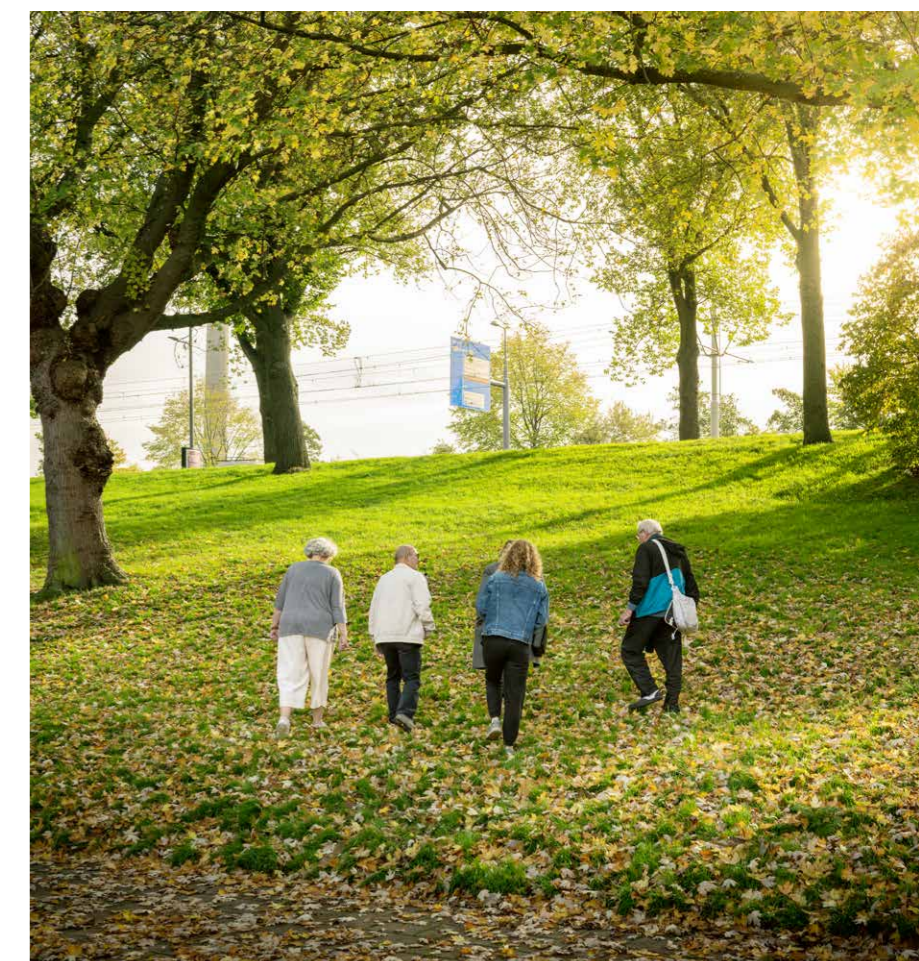
Wat voor mensen wonen hier?

Vroeger waren het alleen maar witte mensen, maar nou is het helemaal gemengd. Maar we hebben niet veel contact met elkaar. De mensen die werkeloos zijn, die willen niet werken. Dan moeten ze de uitkering maar korten. Ja, toch? Dan gaan ze vanzelf wel werken. Er is werk genoeg. Ik heb zelf tot mijn 67ste gewerkt. Wie doet dat tegenwoordig nog? Ik, antwoord ik. En Eduard.

We stoppen even bij het Marconiplein. Ik vertel mijn fietsvrienden dat dit geen plein is, maar een lelijk verkeersknooppunt. Terwijl UNO architecten een prachtig plan heeft gemaakt om deze plek om te toveren in een mooi nieuw plein met groen en woningen. Een plein dat Rotterdam West verdient.

In een tuin tussen het AVL-complex van Joep van Lieshout en het zogenaamde Keilepand doet Monica haar verhaal: Ik woon in Middelland, maar werk hier. Dit is de Voedseltuin waar veel vrijwilligers en mensen met afstand tot de arbeidsmarkt werken.

We nemen plaats aan een grote houten tafel. Rondom de tuin hebben we veel contact met elkaar. De meeste gebruikers hebben hun pand kunnen kopen wat betekent dat we de voorwaarden hebben geschapen om hier te kunnen blijven. De gemeente wil dat dit gebied zich circulair gaat ontwikkelen en daar heb je elkaar voor nodig. Het Keilepand is 15.000 vierkante meter, drie verdiepingen, ook met een kelder erbij, en er zitten heel verschillende bedrijven, zoals ontwerpers, landschappers, meubelmakers, en er is een grote deelkeuken. ▶





Hier is toch ook het Makersdistrict?

Ja. Rechtstreeks zit hier, zij zetten zich in om de voedselketen te veranderen, de brouwerij van de Kaapse brouwers zit er, er wordt appelsap gemaakt en koffie gebrand. In 2019 hebben we het pand kunnen kopen en het doel is om het pand te verduurzamen en de huren laag te houden, zodat we als makers kunnen blijven. En daarnaast hebben we het KeileCollectief, dat zijn alle mensen die in het pand zitten, en daarmee organiseren we lezingen, debatten en tentoonstellingen over de toekomst van het gebied, bijvoorbeeld de Internationale Architectuur Biennale Rotterdam. En er staat een maquette waar je in tien minuten de hele geschiedenis van de haven kunt zien.

Wat doe jij daar?

Ik van oorsprong architect, maar sinds 2017 ben ik bezig met het organiseren van die activiteiten. Eigenlijk willen we vooral mensen bij elkaar brengen om over de toekomst te praten en met elkaar te bepalen wat goed is voor de stad.

Kun je ook wonen in het Keilepand?

Nog niet. In het bestemmingsplan is dat nog altijd niet geregeld. Het zou eind 2022 bekend worden, maar hier hebben we net gehoord dat vanwege het geluid dat boten aan de wal maken (nestgeluid), dat daardoor hier voorlopig niet gewoond mag worden.

Die bromtoon. Vind je dat een terecht bezwaar?

Het is een technisch argument. Voor ons is het wel goed, omdat er daardoor meer tijd is om over de plannen na te denken. In dit gebied zal het echt zo zijn dat wonen en werken samen moet komen en dat is nog niet zo makkelijk.

Ik laat Monica het plan van landschapsbureau Delva voor het MH4-gebied zien. Dat kent zij. Dat plan is goedgekeurd in 2019, maar het wordt niet echt goed uitgevoerd, zeggen de architecten van Delva. Dan weet hij misschien meer dan ik. De gemeente wil die ruimtelijke kwaliteit wel, maar het is heel complex. Aan het eind van het Delvaplan

staan de leidende principes en die eindigen met 'M4H als onderdeel van het Makers District bouwt hierop voort door de werkers (makers) centraal te stellen, het bestaande te waarderen en de verbinding met de omliggende wijken opnieuw te leggen'. En dat is de reden dat we deze fietstocht doen.

Wat zou jullie bijdrage aan dit principe kunnen zijn?

Het begint met de verbinding. Wij hebben al een paar jaar geleden vanuit hier een brug voorgesteld en dat staat ook in de plannen. Maar als je nou vraagt: Waarom zou je hiernaartoe komen? Dan zie je dat op de tuin hier mensen afkomen, de Voedselbank zit hier en ik pleit voor meer groen in deze wijk. Met zo'n groene route kun je nu al beginnen. Ja, die tuinders die we bij de Grieksestraat tegenkwamen zouden hier ook zo mee kunnen doen. Verder lijkt het me een goed plan om met bewoners uit Oud Mathenesse een keer een bezoek te brengen aan jullie Keilepand.

“Als hondenbezitter lijkt me niks leuker dan hier door het nieuwe groen te wandelen, maar dan moet het wel bereikbaar zijn.”

Eduard, heb jij een idee wat je hier zou kunnen doen?

Ik ben in dit deel van M4H voor het eerst en kijk mijn ogen uit. Vroeger had de Keileweg een lugubere naam. Dat blijft dan in je achterhoofd hangen. Maar wat ik nu hier zie, daar ben ik erg van onder de indruk. Als hondenbezitter lijkt me niks leuker dan

hier door het nieuwe groen te wandelen, maar dan moet het wel bereikbaar zijn.

Monica: En als je het over prioriteiten hebt, dan zou de gemeente al kunnen beginnen met het planten van een paar bomen. Daardoor kan er beweging gaan ontstaan.

We vervolgen de tocht richting het Merwehvengebied. Ik vertel dat ik niet snap waarom goede plekken zoals het gebouw van Kunst & Complex en de Fruitvis moeten verdwijnen. Leuke initiatieven zou je juist in de nieuwe plannen op moeten nemen. We gaan bij de tramhalte Hogenbanweg weer de dijk op.

Daar zien we dat er alleen een zebrapad van de kant van Oud Mathenesse naar de trambaan loopt, maar dat die niet is doorgetrokken naar het M4H-deel. Een gemiste kans. Juist hier zouden bordjes met 'Welkom in het Merwehvengebied' of 'Welkom in Oud Mathenesse' niet misstaan. Er loopt een vrouw met een hondje die wel de weg kent en de tuin van de Weelde in loopt.

Eduard woont aan de Hogenbanweg. Hij doet zijn verhaal. Ik heb 20 jaar in het bestuur van de Vereniging van Eigenaren gezeten en een van de dingen die we gerealiseerd hebben is dat we de balkons veilig hebben gemaakt. En er is ook dubbele beglazing gekomen. De boel is, in twee van de vier portieken, deels verkamerd, hoewel dat niet meer mag per 1 januari 2022. Als ik 's ochtends wakker word en naar buiten kijk, dan zit ik in het bos. Dat komt door de bomen hier. Onder de dijk loopt de warmteleiding en ik heb al vaker gezegd: maak een kraantje, dan heb ik ook stadsverwarming.

Maar volgens de planning wordt dat 2030. De woningen zijn gebouwd in de jaren vijftig. Ze hebben helaas geen spouwmuur, waardoor de kou vrij spel heeft. Ik betaal per maand 66 euro aan energielasten. Als voorschot. Warmtepompen en airco kunnen niet in deze flats, omdat ze te veel lawaai maken. Er is nog veel te doen. Om de hoek in de Koggestraat woont Ilse. Ze geeft Nederlandse les aan buitenlandse kinderen. Ik kijk uit op een dijkje waar vaak schapen

staan te grazen en daarachter liggen de metro en de trein. Ik vind dit de beste straat in dit buurtje omdat er veel aan onderhoud wordt gedaan. Een beetje Opzoomerachtig. Ja, precies. Maar hiernaast is een straat met allemaal bedrijfjes. Met veel aanloop en het is wel een beetje levendig daardoor. Hier in de buurt is ook nogal veel drugshandel en er is een toeleverbedrijf voor hennepkwekerijen.

Dat is algemeen bekend. Laat Aboutaleb dat niet horen. Die maakt er gelijk werk van.

“Ja, ik woon hier nu vijf jaar. Het eerste jaar vond ik verschrikkelijk. Maar ik heb hier een tuintje en daar ben ik heel blij mee.”

Je woont hier met plezier?

Ja, ik woon hier nu vijf jaar. Het eerste jaar vond ik verschrikkelijk. Maar ik heb hier een tuintje en daar ben ik heel blij mee.

Zou jij hier tot je dood willen wonen?

Ja. Ik heb het hier erg naar mijn zin. Ik kom uit Crooswijk, maar daar werd het wonen te duur. Wat ik hier mis is de infrastructuur, de winkels en zo, er is gewoon niks te beleven. Maar door het uitzicht vanuit mijn hoekhuis en de sfeer is het ook een beetje Berlijns. Met de bus ben je zo in het centrum van Schiedam. Dat klopt. Met de fiets ben je er zo. Heel prettig.

Mathenesse aan de Maas

WAT IS ER NODIG OM MENSEN OVER DE DIJK TE KRIJGEN?

Tekst: Arnold Reijndorp¹, foto's: Sander van Wettum

De gemeente Rotterdam werkt aan een plan om de Merwehavens, het gebied aan de andere kant van de dijk van Oud Mathenesse, om te vormen tot een nieuw woon-en werkgebied. De bestaande havenbedrijven gaan verdwijnen en daarvoor in de plaats moet er een 'gemengde stadswijk' komen met 2500 woningen, voorzieningen en nieuwe werkplekken. Dat was ook de ambitie voor andere wijken die in de afgelopen jaren in het havengebied zijn gebouwd, zoals de Kop van Zuid, Katendrecht of Parkstad.

Wijk voor 'makers'

Voor de gemengde stadswijk in de Merwehavens hebben de plannemakers iets anders voor ogen. Hier moeten vooral 'makers' komen wonen en werken. De wijk gaat deel uitmaken van een groot 'makers-district': het M4H-gebied en het RDM-terrein bij Heijplaat aan de andere kant van de Maas. Behalve de vraag, wie of wat die makers nou eigenlijk zijn, roept het ook de vraag op waar de nieuwe Merwehavens bijhoren. Volgens het concept-Masterplan leidt deze aanpak tot een gebied waar omliggende wijken van gaan profiteren. Hoe zit dat dan met de relatie met Oud Mathenesse en het Witte Dorp? Hoe gaan die wijken en de bewoners daar profiteren van de vernieuwing van de Merwehavens? Niet te vergeten de 'makers' die in die wijken wonen en werken, meestal als 'arbeidsmigranten' aangeduid.

Kop van Zuid

Die vraag is niet nieuw. Ze kwam ook nadrukkelijk naar voren bij de plannen voor de Kop van Zuid, Parkstad en Katendrecht. Ook die zouden werkgelegenheid, onderwijsmogelijkheden, voorzieningen en woningen opleveren, waarmee een verbinding zou ontstaan tussen de nieuwe wijk en de bestaande. Voor zover ik weet is nooit onderzocht of (en hoe) dat ook is gebeurd.

Ontwerp voor oud en nieuw één wijk

Waar zou het om kunnen gaan? Om te beginnen, denk ik, door de nieuwe wijk en de bestaande wijken als één wijk te tekenen. Eerst grenzen trekken, die vervolgens weer moeten worden doorbroken, begint al verkeerd. Op die kaart geef je aan waar welk soort woningen zijn, respectievelijk komen. Hetzelfde doe je voor werkplekken en voor voorzieningen, scholen, zorg, winkels, cafés, restaurants, fitness enz. Zo ontstaat een beeld van wat er al is en wat er moet komen, aan beide zijden van die imaginaire grens. Voor wat gaan mensen uit beide gebieden die grens over?

Verdeling van voorzieningen

Als er in het nieuwe deel sociale woningen worden gebouwd door de woningcorporaties die al in de bestaande wijken actief zijn en bewoners daarmee hun woonsituatie kunnen verbeteren zullen er sociale relaties ontstaan, zeker als het om ouderenwoningen gaat. In ieder geval een deel van de bewoners van de nieuwe wijk zal dan de voorzieningen in de oude blijven gebruiken. Maar zullen de 'makers' van het nieuwe deel ook hun boodschappen doen in de bestaande wijk? Als ze überhaupt nog boodschappen doen? Voorzieningen waar je sowieso naar toe moet, zoals postkantoren en bankfilialen bestaan bijna niet meer.

De verdeling van scholen en gezondheidsvoorzieningen over beide delen is dan ook cruciaal. In het nieuwe deel moet een school komen. Komt daarvoor een school in het oude deel in aanmerking? Willen de bewoners met kinderen in Oud Mathenesse de dijk over?

Flaneren langs de kade

De dijk wordt voorgesteld als een bijna onneembaar obstakel. Als je aan de andere kant echt iets te zoeken hebt, blijkt dat meestal niet zo'n probleem. Het concept-masterplan zet vooral in op het aantrekkelijk maken van het nieuwe deel door de unieke ligging aan het water. Dat past heel goed bij de ambitie van Mathenesse aan de Maas van Oud Mathenesse. Maar wat trekt de bewoners dan die dijk over? Een plek aan het water in de zon, een strandje, een terras? Hoe leuk is het om langs de kades van die nieuwe woonwijk te lopen of te fietsen, als daaraan voornamelijk wordt gewoond? Ga in Katendrecht eens kijken aan de kade langs de Maashaven.

Betaalbare onbestemde ruimten?

Het nieuwe deel moet levendig en aantrekkelijk worden, ook voor niet-bewoners. Daarin spelen die 'makers' een belangrijke rol. Wie zijn dat? In de oude loodsen in het Vierhavengebied kun je er iets van zien, maar niet in combinatie met wonen. Het zegt iets over de voorwaarden waaronder die makers kunnen werken. In het plan voor de Merwehavens zijn 'onbestemde ruimten' opgenomen. Plekken die kunnen worden ingevuld. Dat klinkt mooi, te mooi om waar te zijn, als je ziet dat overal in de stad zulke ruimtes in rap tempo verdwijnen. Of onbetaalbaar worden voor initiatieven en starters, zelfs voor huisartsen en andere zelfstandigen. Daar zal je dus iets voor moeten verzinnen. Een maatschappelijke-vastgoed corporatie?

Verbindende parkzone

Obstakel of niet, ik mis een ontwerp voor de dijk als een groene overgang, als deel van een park, vergelijkbaar met de speelse manier waarop je verderop naar het Dakpark klimt langs verschillende voetpaden en een trap die tegelijk een waterval is. Als je boven bent, kun je dan zien wat die andere kant interessant genoeg maakt om af te dalen? In afwijking van het Raamwerk, dat eerder door de gemeente werd vastgesteld, kijk je zo meteen naar een muur van gebouwen. Omgekeerd, wat zie je als bewoner van de Merwehavens eigenlijk van Oud Mathenesse als je op de dijk bent geklommen. Of Oud Mathenesse profiteert van de nieuwe ontwikkeling, hangt ook af van de verbetering en vernieuwing van deze wijk. De bouw van de nieuwe en de vernieuwing van de oude zullen gelijk op moeten gaan.

¹ Stadsocioloog Arnold Reijndorp doet onderzoek naar de relatie tussen stedenbouw en het dagelijkse leven en legt de vinger op de zere plek als het gaat om mensen in de bestaande buurten. Wat hebben zij aan de vernieuwing?

“WE HOREN HIER TOCH?”

Tekst: Nico Haasbroek, foto's: Kunstenaars van Kunst & Complex en Sander van Wettum

Op een grijze herfstmiddag loop ik het gebouw van Kunst & Complex aan de Keileweg binnen. Op zoek naar nieuws. De ingang wordt min of meer versperd door een vreemd vehikel, waaraan een man zit te prutsen. Het is de kunstenaar Olaf Mooij. Ik herken hem direct en vraag wat hij daar uitspookt. “Dit is de koets”, zegt hij. “Mijn mobiele atelier waarmee ik uit de werkelijkheid kan vluchten. Ik noem het ook wel de vluchtwagen. De koets is ontstaan uit onvrede met de maatschappij.”

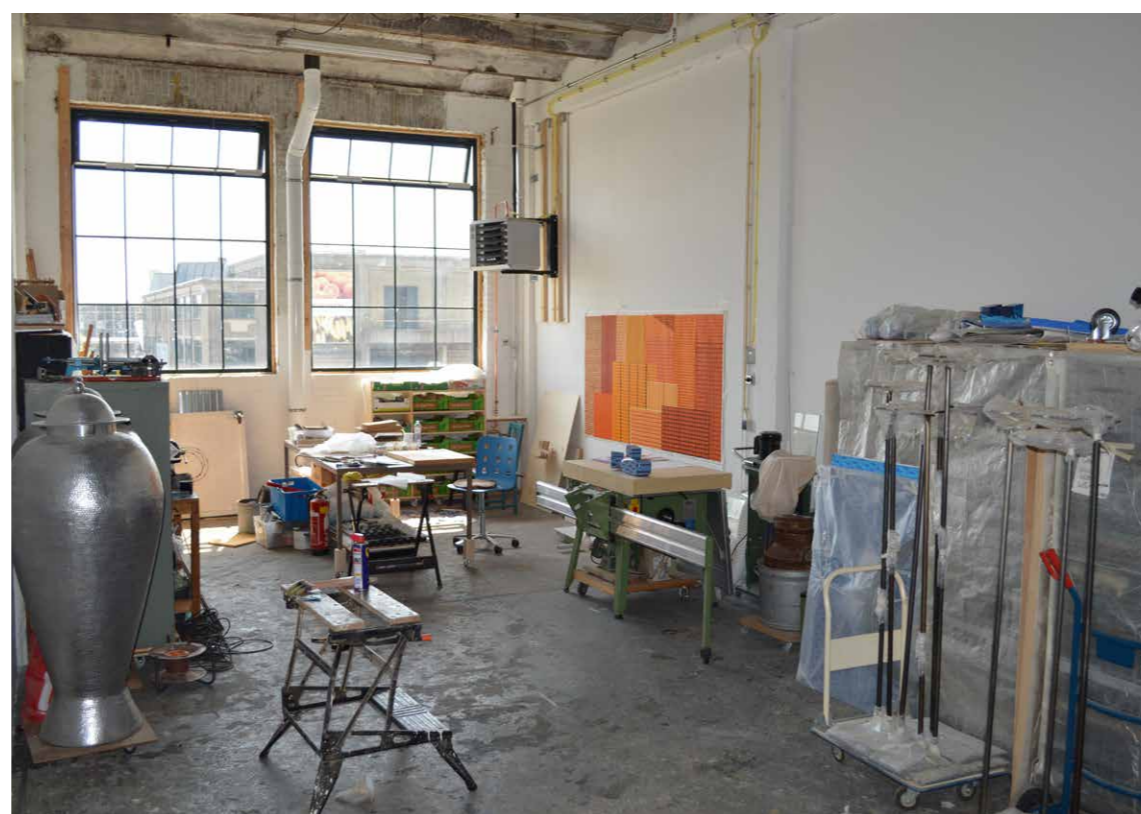
Ik zeg Olaf dat ik met zijn onvrede mee kan voelen en vertel dat ik een verhaal wil schrijven over Kunst & Complex. Olaf wijst me de weg door het donkere doolhof. Ik vraag naar het atelier van Eveline Visser. Gelukkig is ze er. Druk in gesprek met galeriehouder Cokkie Snoei over haar komende expositie. Ze stelt me voor aan twee andere kunstenaars, Alex en Ellemieke, die fanatiek met prachtig uitziende gips sculpturen in de weer zijn. “Vroeger was dit een lijm- en verpakkingsfabriek. Omdat we hier niet mogen wonen, zwerven we rond en slapen bij vrienden.”

Even later heeft Eveline de tijd om mij bij te praten over het wel en wee rond Kunst & Complex. “Sinds jaar en dag werken hier vele

autonome kunstenaars. Vanaf 2015 huren we van de gemeente. Het contract voor de ateliers geldt nog drie jaar.” Ze vertelt over haar project ‘De hemel en de hel van Dante’ in het museum Overloon bij Venray. Ik ben onder de indruk van het werk dat ik om me heen zie.

Op 2 november 2022 meld ik mij op het kantoor van Atelier van Lieshout (AVL) om drie kunstenaars van Kunst & Complex te interviewen. Zij stellen zich voor. Joep van Lieshout (JvL) en Eveline Visser (EV) ken ik al, Marianne nog niet.

“Ik ben Marianne Fontein. (MF) Beeldhouwer. Sinds 1984 ben ik lid van Kunst & Complex. Eerst zaten we op de pier en sinds 1988 hier op



de Keileweg. We zijn altijd onderdeel geweest van de Keiletafels waar over de toekomst van dit gebied werd overlegd. In 1988 ontvingen we van de gemeente 1 ton in gulden, die in drie jaar moest worden terugbetaald. In het begin voelde ik me soms meer een bouwvakker. We hebben hier elektra en waterleidingen aangelegd, muren gebouwd. En de buitenkant en het dak zijn in 2015 gerenoveerd.”

Wat is Kunst & Complex?

EV: “Kunst & Complex is met name een atelier voor de autonome kunstenaar.”
Waar komt die naam vandaan? JvL: “In het verleden hadden de kunstenaars een pand gekraakt op de Slaak en daar komt die naam vandaan. Kunst en het indertijd gekraakte complex, maar vermoedelijk sloeg het woord complex ook op dat het om iets moeilijks ging.

Om hoeveel kunstenaars gaat het hier?

EV: “Dat wisselt nogal. Gemiddeld rond de 25 en drie personen via de gastateliers.”

MF: “Hier kon maximaal zes maanden een gast komen werken, bij voorkeur vanuit het buitenland. Dat liep vrij goed. Van 1988 tot 2014 heeft dat bestaan.

In die periode zijn hier vanuit de hele wereld bijna 200 kunstenaars geweest. Daar zaten ook Nederlanders bij die tijdelijk een grote ruimte zochten om een bepaald project te kunnen doen. Dat was dan voor de Prix de Rome. De gastateliers leidden ook tot een uitwisseling met Canadese kunstenaars. En velen zijn ook in Rotterdam blijven hangen. Pas was het hier ook druk bij het atelierweekend. Dan komen mensen kijken, kletsen en ook kunst kopen.”

Maar Kunst & Complex is dus vooral een plek waar kunstenaars wonen en werken?

EV: “Wonen niet.” Maar dat was toch wel zo?

EV: “Ja, er zijn hier ook kinderen geboren.”

MF: “Wonen mocht eigenlijk nooit, maar het werd oogluikend toegestaan.” JvL: “Zo’n jaar of tien geleden waren er in Maastricht balkons naar beneden gevallen en hier hadden ook allerlei mensen eigen balkons aan de muur gehangen en toen kwam er een brief dat er hier absoluut niet gewoond mocht worden en

toen zijn de kunstenaars die hier woonden in de stad gaan wonen. Het pand is inmiddels aan projectontwikkelaars verkocht. Het probleem is tegelijkertijd dat er in Rotterdam te weinig betaalbare ateliers zijn.”

Wie zijn de Mannen van Schuim?

MF: “Dat zijn de net genoemde projectontwikkelaars, samen met Social Capital en Miss Clark. Allemaal uit Den Haag.” Als ik hierover bij anderen informatie probeer in te winnen, dan zegt men dat er een prijsvraag voor dit pand was uitgeschreven, die die Schuimmannen gewonnen hebben en dat de kunstenaars daar gewoon kunnen blijven zitten.
MF: “Zolang de huur nog geldig is, tot eind 2025, zo lang kunnen we blijven zitten. De vraag is of het huurcontract daarna verlengd wordt? Maar volgens mij hebben ze zelf nog altijd geen invulling voor het pand.”

Dat kan dan dus ook betekenen dat jullie hier nog langer kunnen blijven zitten.

JvL: “Dat zou kunnen.” Wat is het plan van de projectontwikkelaar?

JvL: “Hij wil daar een Happy Tosti maken. En een hotel.”

Ik begrijp dat jullie ook een plan voor het pand hebben ingediend.

JvL: “Ja. Kunst & Complex had ook zelf een plan voor deze locatie ingediend, waarbij een vermogend persoon het deel waar de kunstenaars zitten zou kopen. Hierdoor zouden de kunstenaars op die plek tot in de eeuwigheid voor lage prijzen kunnen blijven. En het andere deel zou commercieel ontwikkeld worden met dingen waar een gezond businessplan voor was. En daarmee onderscheidde ons plan zich van alle andere plannen. We hebben ook het hoogste bod uitgebracht.

De Haagse ontwikkelaars hadden een sprankelend plan neergelegd met een heel sociaal concept met werk voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, terwijl wij ons geconcentreerd hadden op een meer praktische benadering in termen van haalbaarheid.” ▶



Heeft de gemeente iets gezegd over wat al die plannen voor jullie en jullie ateliers betekenen? “Letterlijk heeft de gemeente gezegd dat het de ontwikkelaar vrij staat om met de kunstenaars in onderhandeling te gaan over hun toekomst.”

Dan kan het in jullie belang zijn om de ontwikkelaar ertoe te verleiden om jullie daar te laten zitten.

MF: “We hebben ze uitgenodigd om ze via een videopresentatie te vertellen wie we zijn, wat we doen en hoe lang we al bestaan. Dat we hier niet alleen werken, maar ook de wereld over trekken, dat de wereld hier is geweest en dat we tentoonstellingen organiseren. Noem maar op.” Het blijft natuurlijk raar dat de gemeente Rotterdam niet meer doet voor de autonome kunstenaar.

MF: “De gemeente zegt dat de SKAR, de Stichting Kunst Accommodatie Rotterdam, er voor die groep is. Maar daar profiteert maar een kleine groep van. Veel kunstenaars vallen buiten de boot.”

EV: “De cultuur van Rotterdam is enorm verrijkt door heel veel kunstenaarsinitiatieven, maar blijkbaar is dat onvoldoende tot de gemeente doorgedrongen.”

Ik begrijp niet waarom de gemeente steeds oude plekken waar veel gebeurt en mensen graag komen, zoals het Schieblock, De Fruitvis en Kunst & Complex, wil laten verdwijnen. JvL: “Ja. Mee eens. Wij hebben met Atelier van Lieshout een plan ontwikkeld voor dit gebied en daarin laten we de mooie stukken van de gebouwen staan, maar dat plan voorziet ook in de bouw van een stuk of dertig

kunstenaarswoningen. Ik zelf houd echt van hoogbouw, verdichten, verdichten, verdichten, zodat je andere dingen kan laten bestaan. In een stad als Rotterdam moeten natuurlijk wel meer woningen komen. Dus bouw daar waar het kan hoog en kwalitatief, zodat je dingen als Kunst & Complex en andere rafelranden kan laten bestaan.”

Jij zat eerst direct aan de Maas. Prachtig vond ik dat. Waarom ben je daar weggegaan?

JvL: “Omdat ik daar huurde en dit, het pand naast Kunst & Complex, kon kopen en ik over meer grond beschik. Bovendien was het geen optimaal gebouw.”

Wat ben je hier precies van plan?

“We hebben nu hier behalve een atelier, de Brutus en dat is een tentoonstellingsruimte voor hedendaagse kunst van ongeveer 6000 vierkante meter. Heel groot dus. Vanuit deze basis willen we een nieuw cultureel cluster gaan maken van tienduizend vierkante meter dat gefinancierd wordt uit de opbrengst van woningbouw van drie woontorens. Een soort perpetuum mobile.”

Leuk idee. Wat vindt de gemeente daarvan?

“Die vindt het fantastisch, maar ze hebben een probleem met geluidsoverlast uit de haven en ze vinden het plan te groot, te veel woningen.” Raar op een moment dat er zo’n groot woningtekort is. Hoe groot is de kans dat jouw plan ooit tot wasdom komt? “Honderd procent. (Gelach) Nee, ik ga er van uit dat het gaat lukken. Ze willen het ook wel graag. Het

moet wel binnen twee jaar van start gaan.” MF: “De situatie is op dit moment nogal onoverzichtelijk. Overal worden plannen gemaakt en zijn huurders op zoek naar oplossingen. Ik weet niet goed wie wat nu doet?” EV: “Het is jammer dat we Kunst & Complex niet hebben kunnen kopen. Wij hebben in het verleden ook al moeite gedaan om erin te kunnen blijven zitten.”

Joep, jouw positie is ook ingewikkeld. Enerzijds heb je belangen met de plannen van AVL en anderzijds word je als kunstenaar van Kunst & Complex aan de wolven overgeleverd. JvL: “Ja, dat zij twee losstaande dingen. Zo is het nu eenmaal.” MF: “Toen ze hier een tijd geleden met Stadshavens bezig waren, toen zijn ze eens gaan kijken wie hier allemaal zitten. Dat bleken veel mensen uit de creatieve sector te zijn. Door bij elkaar te zitten, trek je ook meer mensen. Dus als straks hier dat nieuwe museum van meneer Pijbes opengaat, dan kun je elkaar gaan versterken.”

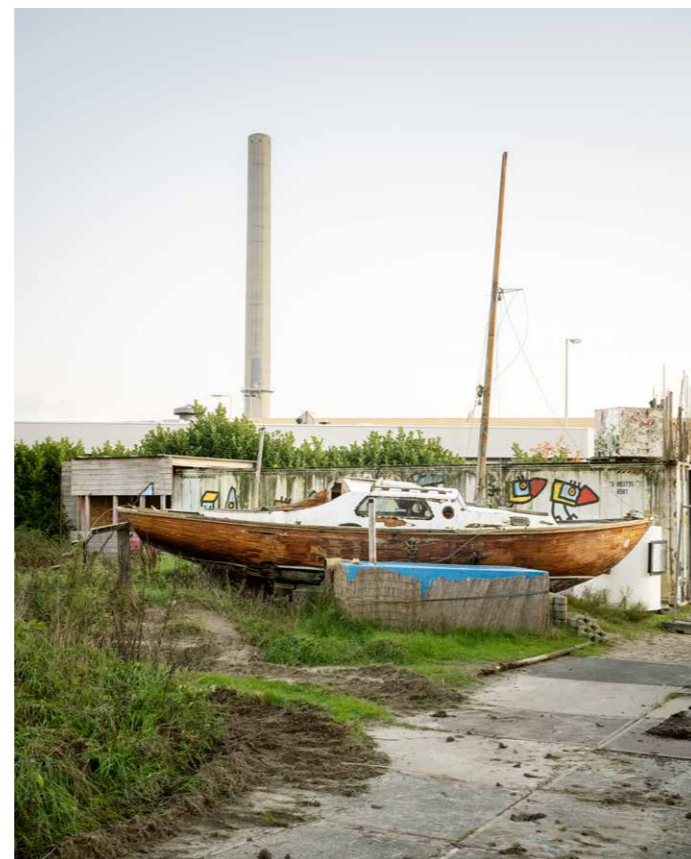
EV: “Het is niet allemaal somber, want ik weet nog dat er in 2006 een bijeenkomst in de Pelgrimskerk was om over plannen in dit gebied te praten, zoals het parkje en het katoenvoer, en die plannen zijn toen wel gerealiseerd. Het M4H gebied ontwikkelt zich hier toch wel. Alleen kan ik me niet goed voorstellen waarom mensen dan de dupe van zo’n ontwikkeling zouden moeten worden. Wij horen hier toch?”

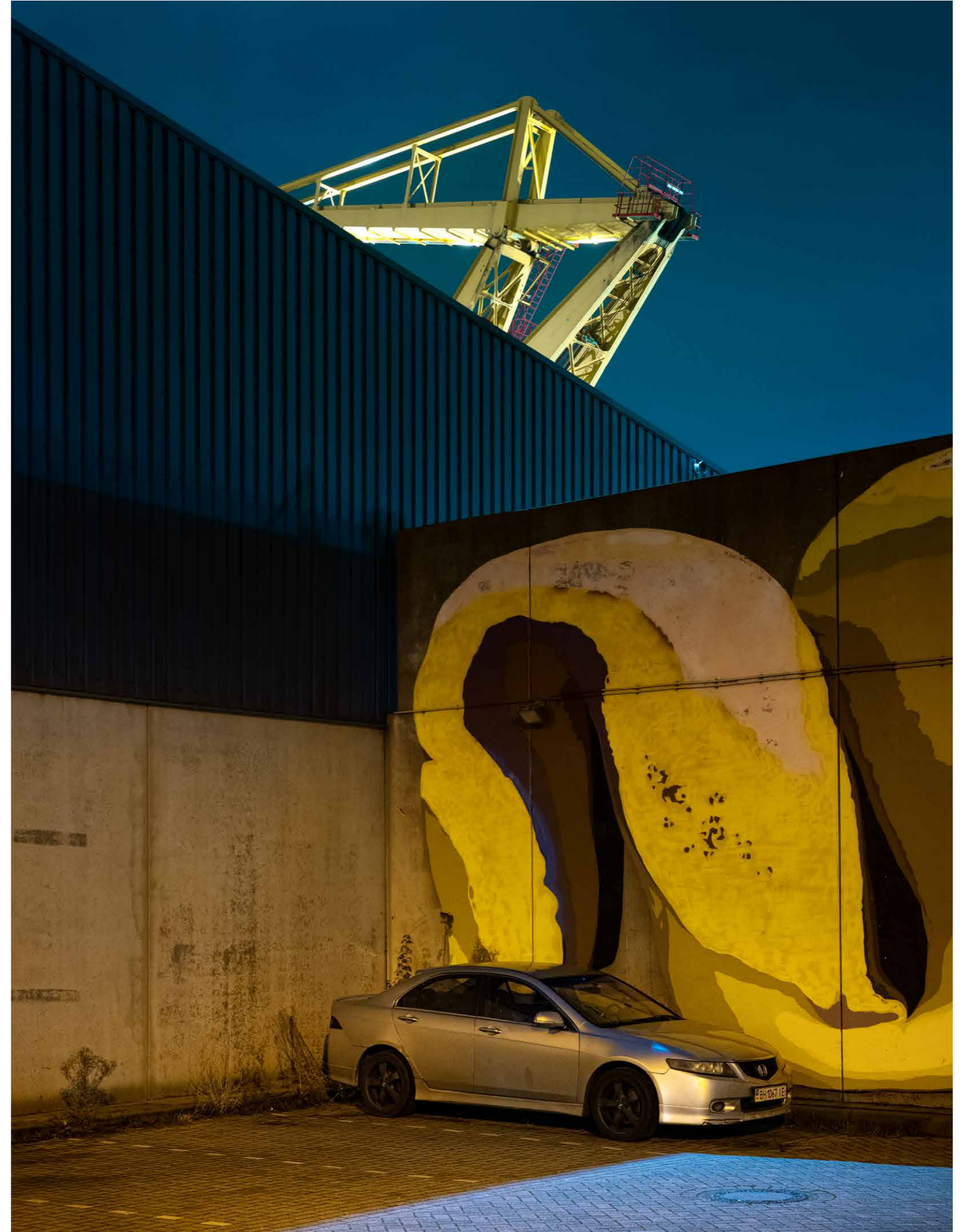
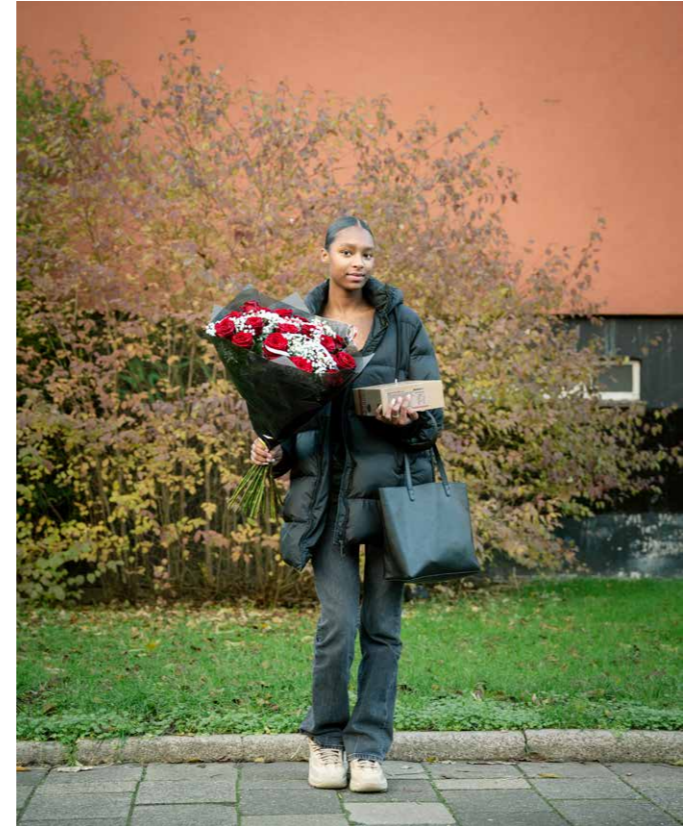
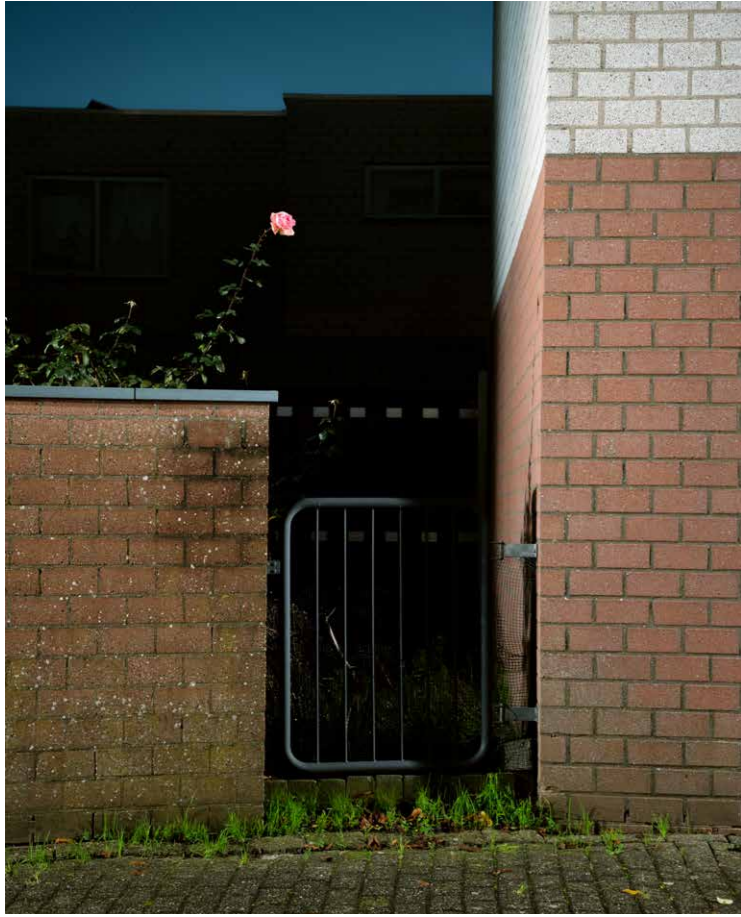
Als ik het kantoor verlaat hoor ik dat Eveline Visser de Hendrik Chabot Prijs 2022 heeft ontvangen.

MATHENESSE IN BEELD GEBRACHT

Foto's: Sander van Wettum





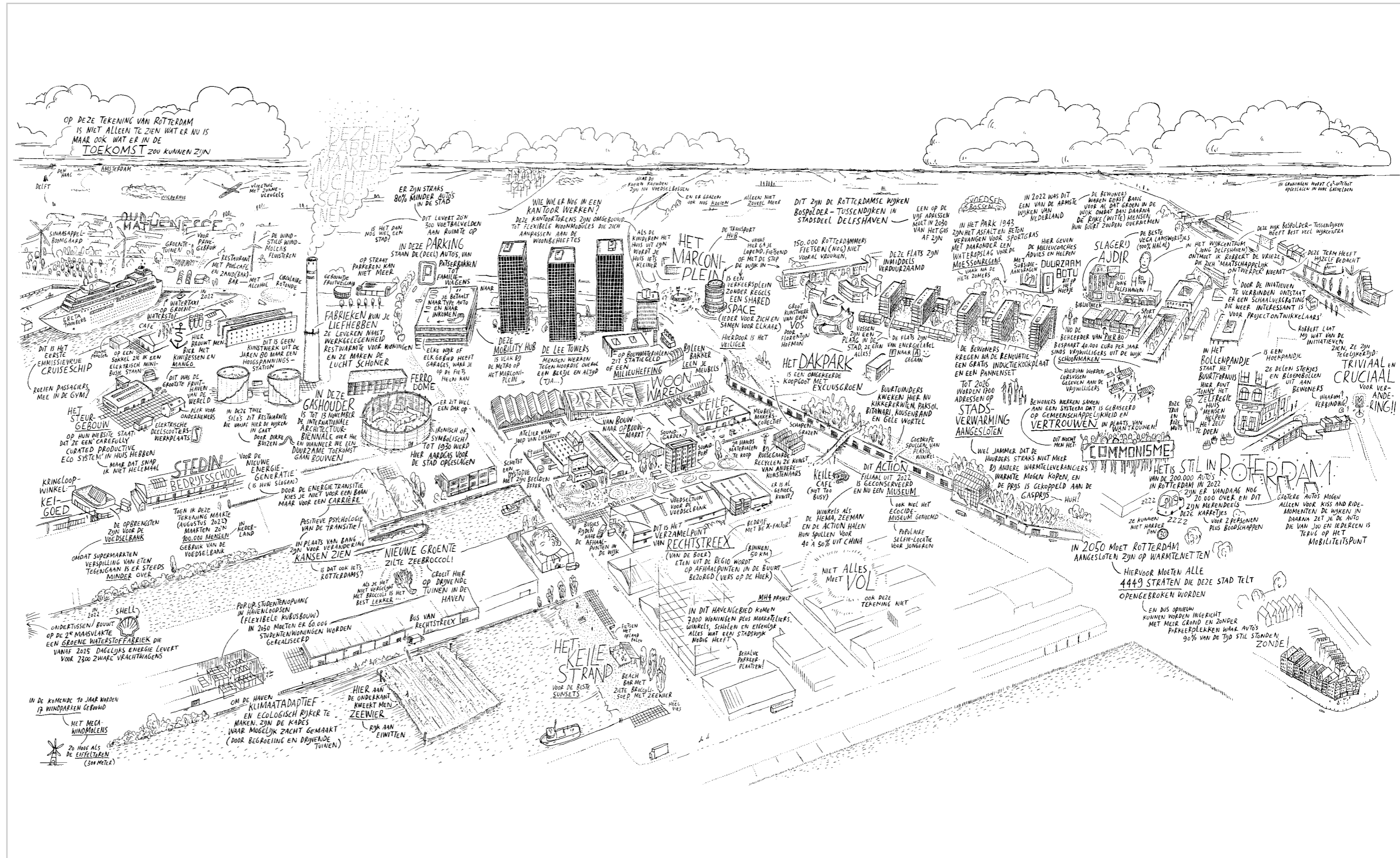


ROTTERDAM VERAN DERSTAD

Tekst: Annemarie Sour, illustratie: Jan Rothuizen

Beeldend kunstenaar Jan Rothuizen (1968) heeft voor de Volkskrant een handgetekende plattegrond gemaakt van Mathenesse, Marconiplein en Bospolder-Tussendijken.

Hij laat niet alleen zien wat er nu gaande is, maar schetst ook een beeld van de toekomst, zowel in woord als in beeld. Deze en andere tekeningen zijn te zien en te koop op www.dezachtatlas.nl





Een inspirerend voorbeeld in de Afrikaanderwijk

DE PATIËNT ALS VERDIENMODEL EN HOE HET OOK ANDERS KAN

Tekst: Annemarie Sour, foto's: Sander van Wettum

Jan Galesloot is oprichter van huisartspraktijk Mozaïek en bestuurder van gezondheidscentrum Lijn 2 in de Afrikaanderwijk op Rotterdam Zuid. Een van de armere multi-etnische wijken in Rotterdam waar bewoners veel klachten hebben, zowel fysiek als mentaal, en vaak slecht Nederlands spreken. Hij heeft zijn sporen verdiend als tropenarts in Kameroen, als verpleeghuisarts, als medewerker aan de Universiteit van Maastricht en sinds 1983 als huisarts in de Afrikaanderwijk in Rotterdam. Door zijn brede achtergrond kijkt hij anders naar gezondheid: niet de ziekte is leidend, maar de mens. Wat kan Mathenesse hiervan leren?

Bij hem staat niet de medische kwaal centraal en het voorschrijven van medicijnen, maar het totale beeld van de mens: geestelijk welbevinden, fysieke functies, zingeving, maatschappelijke participatie, voeding en impact van schulden. Heeft een mens regie over deze verschillende terreinen dan gaat het goed met zijn gezondheid.

Chronische ziekte als geldmachine

“Onze leefstijl met weinig bewegen, industriële voeding en veel stress veroorzaakt chronische ziekten”, concludeert huisarts Jan Galesloot. Hij somt het lijstje op met in de top 7: diabetes, hart- en vaatziekten, auto-immuunziekten, reuma, kanker, COPD en depressies. Galesloot: “Deze ziekten, gecombineerd met de gevolgen van medische en farmaceutische overbehandeling, zorgen voor een zeer actief medisch bedrijfsleven en een uiterst succesvolle economische sector, waarin chronische ziekte aanvaard wordt als een gegevenheid.” De corona-epidemie, die vooral kwetsbare mensen heeft getroffen, zet hier het voetlicht op. In plaats van steeds meer medische zorg aanbieden, pleit Galesloot voor een terugkeer naar de basiszorg die de vitaliteit van mensen bevordert.

Meer vraag naar medische zorg in arme wijken

In de Rotterdamse wijk waar Galesloot actief is kampen mensen met armoede, werkloosheid, sociale stress, schulden, overlast, onveiligheidsgevoelens,

opvoedingsproblemen en beschikken vaak over te weinig vaardigheden om hiermee om te gaan. Deze wijk vertoont daarmee overeenkomst met Oud Mathenesse en Het Witte Dorp. Wat kunnen we van de aanpak van Galesloot en zijn team leren? Op zijn spreekuur treft hij regelmatig uitgeputte mensen, die onder druk staan, bezig zijn met brandjes blussen en problemen proberen op te lossen binnen hun sociaal systeem of gevechten moeten aangaan met calculerende werkgevers, die slecht werk

Het roer moet om

“Dokter ik ben altijd moe”, is een veel gehoorde klacht in zijn praktijk. Zijn eerste reflex als huisarts is de medische analyse: ziekte, oorzaak, medicatie voorschrijven, onderzoeken laten verrichten met als sluitstuk ziekenhuiszorg. Galesloot: “Dit heb ik zo geleerd, en zo is de opleiding nog steeds. Het moet echter totaal anders, zowel de organisatie van de huisartsenpraktijk als de omgang met patiënten.”

“De bouw van de nieuwe wijk en de vernieuwing van de oude zullen gelijk op moeten gaan.”

aanbieden voor een laag loon. Dat overkomt onze ‘nieuwe helden’, de schoonmakers, pakketbezorgers en bijvoorbeeld orderpickers in internetmagazijnen. “Deze problemen en stress vertalen zich in extra zorgbehoeften, die in een arme wijk als de Afrikaanderwijk aanmerkelijk hoger ligt dan in de gemiddelde Nederlandse middenklasse wijk.”, zegt Galesloot. Hij en zijn collega’s zien het terug in het telefonisch spreekuur waar ze te maken hebben met angstige en boze bellers, die nog dezelfde dag persoonlijk geholpen willen worden en geen telefonisch advies accepteren.

Al enige jaren kiest hij voor een andere aanpak: delen van consulten worden uitgevoerd door praktijkondersteuners en leefstijlcoaches, de patiënt denkt mee, sober omgaan met het voorschrijven van medicatie en interventies alleen wanneer het werkelijk zinvol is. Daarnaast neemt hij veel ideeën over van voedings-experts en andere pioniers op het gebied van natuurlijke gezondheid. Galesloot: “Die zijn in Nederland gemarginaliseerd, weggehoond, maar hebben volgens mij de toekomst.” ▶



Voeding en bewegen

Dit betekent voor Jan Galsloot als huisarts een hele nieuwe rol, die meer lijkt op die van een gids of gezondheidscoach. “Mijn praktijkondersteuners geef ik in zowel het voor- als begeleidingstraject een actieve rol, en ik zet veel andere disciplines in, zoals psychologen, bewegingsdeskundigen, welzijnswerkers. Mindfulness, circuits voor chronische pijnbehandeling door bewegen en beïnvloeding van iemands negatieve zelfbeeld.

Voor chronische ziekten zoals diabetes, hart vaatziekte en depressie ben ik doorlopend op zoek naar natuurlijke methodes om de mensen te helpen.” Patiënt Saida bijvoorbeeld die klaagt over grote vermoeidheid, schrijft hij geen medicatie meer voor, maar hij vraagt door. Het blijkt dat ze recent ontslag kreeg wegens reorganisatie, slecht slaapt en veel koffie drinkt om wakker te blijven. Veel zin in koken heeft ze niet en ze koopt al maanden voornamelijk kant-en-klaarmaaltijden.

Samen met de praktijkbegeleider maken ze een zorgplan voor haar. Ze gaat aan de slag met een voedingsdagboek, krijgt kooklessen in het gezondheidscentrum, gaat meedoen met een bewegingsgroep onder leiding van een van de praktijkbegeleiders en is deelnemer aan groepsbijeenkomsten over diabetes. Ze krijgt zo beter inzicht in haar ziekteproces, krijgt plezier om gezonder te eten en meer te bewegen en tijdens de groepswandelingen ontstaan diverse sociale contacten. Voor haar hoge cholesterol en hoge bloeddruk schrijft hij geen medicijnen voor. Dat daalt gestaag door haar veranderende leefstijl evenals haar gewicht. Na enkele maanden voelt ze zich beter, heeft haar oude energieniveau terug en solliciteert volop naar een nieuwe baan.

Medisch labelen

Mensen komen met grote en kleine problemen en klachten in de huisartsenpraktijk waar vaak geen duidelijk medisch etiket op past. “Door klachten direct medisch te labelen verhinderen we als huisartsen

dat mensen zelf hun probleem oplossen”, stelt Galsloot. “Door vooraf een schifting te maken in wat het onderliggende probleem is, ontmedicaliseren we het consult.” De praktijkondersteuner voert het intakegesprek, maar is er sprake van een medische aandoening dan springt hij als supervisor bij en is deelnemer aan het gesprek met de patiënt.

Schulden en effect op gezondheid

De brede aanpak in deze huisartsenpraktijk met zo'n diverse populatie brengt boven tafel dat veel patiënten worstelen met problematische schulden. Galsloot: “Dit heeft grote impact op hun lichamelijke en geestelijke gezondheid.” Recent onderzoek van Platform 31 onderstreept de wisselwerking tussen financiële zorgen, slechte gezondheid en psychologische problemen. Reden voor deze huisartsenpraktijk om zich nu ook te richten op de aanpak van schulden van patiënten. Jan Galsloot: “Het is heel vaak de kern van hun lichamelijke en geestelijke klachten.”

Praktijkondersteuner financieel

De huisarts zet nu ook in op de schuldencoach, de praktijkondersteuner financieel, zodat patiënten sneller inzicht krijgen in hun kosten en hun inkomen. “Alleen al door dat inzicht krijgen mensen meer grip op hun situatie.” Door het ordenen van de schoenendoos met ongeopende rekeningen, door het maken van een Exelsheet met kosten en inkomen, komen mensen goed voorbereid bij de financiële coach van de gemeente Rotterdam en zo nodig de Kredietbank. “Een stressperiode die normaal 1½ tot twee jaar in beslag neemt kunnen we terugbrengen tot enkele maanden. Mensen krijgen een steunend bewind of kunnen daarna zelf aan de slag om hun financiële problemen op te lossen. We staan met de aanpak van de problematische schulden aan het begin van een nieuwe fase voor onze huisartsenpraktijk waarbij medische zorg, leefstijl en welzijn hand in hand gaan.”

DYLAN'S KIJK OP DE WIJK

Tekst en foto: Dylan Donia



Na vele omzwervingen, die liepen van Crooswijk, de Verenigde Staten, centrum Rotterdam, het Oude Noorden, Blijdorp en het Nieuwe Westen, zocht ik op korte termijn een woning met drie slaapkamers in Rotterdam.

Het is 2018 en de vraag naar woningen is veel groter dan het aanbod: het is zoeken naar een naald in een hooiberg. Na wat opties te hebben bekeken met mijn kinderen (een tweeling van toen 13 jaar), viel mijn oog op een appartement aan de Schiedamseseweg Beneden.

Maar ja, Oud Mathenesse met de Franselaan die het nieuws haalt met overvallen. Ik dacht aan de reactie van mijn moeder toen ik zei dat ik een kantoor had op Zuid, dat was niet mals! Met een open blik op deze nieuwe kans heb ik toch het appartement bekeken, door straten gelopen, ook 's avonds en sprak toekomstige burens. Wat verraste de wijk mij. Een mooie mix van jong en oud, met veel verschillende achtergronden. Dit werd mijn nieuwe thuis.

Mijn kantoor in de Fenixloods II op Katendrecht moest ik uit, want hier komt nu het Landverhuizersmuseum. Via, via kwam ik terecht in het Steurgebouw in het M4H-gebied.

Ik leef én werk dus nu in de wijk Mathenesse. Vanuit mijn appartement kijk ik uit op de dijk met daarachter het havengebied, een prachtig vergezicht. Er gebeurt altijd wel iets, een levend schilderij, zeker voor een wolkenbewonderaar als ik.

Inzoomend op het gebied en de ontwikkelingen heeft het écht alle eigenschappen van een Rotterdamse wijk. Het gebied is in staat om zich opnieuw uit te vinden. Er wonen veel mensen die met ideeën en energie de boel zelf aanpakken. En met elkaar de wijk mooier maken.

Als ondernemer moet je altijd naar de toekomst kijken. Onze wijk biedt veel kansen. Zowel het stuk waar ik woon als het gebied waar ik nu mijn kantoor heb. Het gonst en het bruist. Waar kansen liggen moeten we zorgvuldig omgaan met de toekomstige invulling. Er zitten grote krachten achter deze ontwikkeling: de gemeente, het Havenbedrijf, ondernemers, investeerders en bijvoorbeeld vastgoedeigenaren. Het is te hopen dat er met de gevestigde mensen, makers en bedrijven over de toekomstige invulling van het gebied wordt nagedacht. De bestaande basis is al goed en het is verfrissend voor de diversiteit als er nieuwe energie bij komt.

De dijk die tussen mijn huis en werk loopt, ervaar ik niet als grens. Ik zie het juist als een verbinding tussen de twee delen van het gebied. Waar nu nog alleen bedrijfspanden zijn, verrijzen in een aantal jaren woningen. Dit zal betekenen dat deze nieuwe burens ook hier in de wijk hun boodschappen komen doen. En ik zal langs hun huizen naar mijn werk lopen. Ik hoop erop dat deze nieuwe burens net als ik met een open blik en betrokkenheid onze wijk Mathenesse komen verrijken.

Benieuwd naar mijn M4H wolken? Kijk dan op [instagram.com/dylandonia](https://www.instagram.com/dylandonia)

Dylan woont in Oud Mathenesse en werkt in M4H

Interview met wijkmanager Mieke de Leeuw

HOE MAAK JE VAN EEN WIJK MET HET KWALITEIT - VAN -LEVEN -CIJFER 2,3 EEN 7?

Tekst: Karel Sant en Annemarie Sour, foto's: Sander van Wettum

Mieke de Leeuw is namens de gemeente de wijkmanager van Oud Mathenesse en Het Witte Dorp. Sinds dit jaar is ze ook wijkmanager van het havengebied M4H of te wel Nieuw Mathenesse. Ze is nauw betrokken bij de ontwikkelingen in de wijk en is verrast door de inzet en verhalen van bewoners. Maar ze ziet ook dat het leven niet voor iedereen makkelijk is. Uit onderzoek van de gemeente blijkt dat bewoners van Oud Mathenesse (OM) en het Witte Dorp (HWD) hun kwaliteit van leven een 2.3 geven. Wat moet er volgens haar nu gebeuren om het tij te keren?

Mieke de Leeuw: "In Oud Mathenesse en het Witte Dorp voelen bewoners dat zij een vergeten wijk zijn. Het oude buurthuis is dicht, de gezondheid in de wijk staat onder druk en veel mensen hebben moeite om het hoofd boven water te houden. De sociale basis in de wijk is niet op orde. Dit alles gecombineerd met de veranderingen in de samenleving, zoals de energietransitie: van gas naar elektra én het thema eenzaamheid. Niet alleen van ouderen, maar ook van alleenstaanden zonder kinderen. Daarom is *samenredzaamheid* in deze wijk een belangrijk onderwerp, juist nu het gemeentebestuur van de stad meer aandacht begint te geven aan Oud Mathenesse en Witte Dorp."

Wat betekent deze manier van kijken voor de dagelijkse praktijk in OM/HWD?

Mieke de Leeuw noemt als eerste dat er weer goede plekken moeten komen voor ontmoeting om de sociale verbindingen te stimuleren. "Meer inzet op activiteiten voor samen dan dat je altijd alles maar zelf moet doen. Een luisterend oor of wat extra hulp is dan welkom. Welke kansen zijn er voor ontmoetingen, het invullen van de vrije tijd en werken aan de toekomst van de wijk?"

Hoe geef je vorm aan het gevoel dat je samen een gemeenschap bent?

Mieke: "Voor de een is de kwaliteit van leven met de buurman praten en voor de ander is het werken aan zijn/haar toekomst of die van de wijk." Het opbouwen van de samenleving gaat volgens Mieke door samen dingen te doen, zoals het aanleggen van moestuinen, ontbijt en lunches in de wijk, maar ook door vacatures in de wijk te laten vervullen door bewoners. Simpel gezegd is het begin van samenredzaamheid: mensen ontmoeten, samen in de wijk aan de bak en met steun van de gemeente samen werken aan de wijk. Mieke de Leeuw: "Sommige bewoners doen

dat makkelijker en dat worden er steeds meer, de meerderheid van de bewoners is echter hierop nog niet aangesloten. Daar moet veel energie in gestopt worden."

Voor Mieke staat vast dat de inzet van de gemeente voor de verbetering van de kwaliteit van leven in de wijk begint bij het aanbod van aantrekkelijke voorzieningen. Mieke: "Plekken in de wijk waar je mensen kunt ontmoeten, als het buurthuis, een school en plekken waar je prettig kunt winkelen."

Hoort fijn en betaalbaar wonen daar ook bij?

Ze zegt: "Een fijne veilige plek om te wonen is van belang, maar als er geen aantrekkelijke voorzieningen zijn trekken mensen weg. Waarom blijven mensen in Blijddorp in te kleine huizen wonen? Omdat het sociale netwerk daar op orde is. Dat kan zijn omdat de winkelier je begroet, je met je burens kunt eten in het buurthuis en alles wat je nodig hebt kunt vinden in de wijk."

De vernieuwing en ontwikkeling van de wijk begint daarom met het op orde brengen van de maatschappelijke voorzieningen, stelt Mieke de Leeuw. "Denk aan een (nieuw) buurthuis, een (nieuw) gezondheidscentrum en een vernieuwde school. Niet alle voorzieningen op een hoop, maar het liefst verspreid over de wijk om het aantal ontmoetingen te stimuleren en daarmee de kwaliteit van leven te vergroten."

Hoe staat het met de kwaliteit van leven?

Ze wijst op de slechte gezondheid van bewoners in de wijk. Die is alarmerend slecht. "De armoede, de stress die daarmee gepaard gaat en de slechte kwaliteit van de voeding, heeft gevolgen voor zowel de lichamelijke als geestelijke gezondheid van bewoners in OM/HWD," betoogt Mieke.

Waar zit dan een kans op een betere gezondheid?

Mieke: "Het werken aan het voorkomen van ziekten is een bewezen richting die werkt." Ze doelt daarbij op het stoppen met roken, maar ook samen sporten, informatiebijeenkomsten over veel voorkomende ziekten en samen lekker en gezond koken passeren de revue. Het is een manier om contacten te leggen, een thuisgevoel te krijgen en kennis op te doen.

Een leefbare wijk geeft volgens wijkmanager Mieke de Leeuw ook antwoord op het veranderende klimaat met meer regen op piekmomenten en veel hitte tijdens de zomermaanden. Mieke: "Er is meer groen nodig voor schaduwrijke plekken in de wijk, meer groen voor aantrekkelijke wandelingen in de wijk en plekken om te sporten. Ook de dijk als park geeft daar ruimte voor. Een plek zowel voor sport, ontmoeting en ontspanning.

De mix van mensen maakt de wijk aantrekkelijk en afwisselend. De een is bezig om voor zijn buurman eten te koken en wil graag iets betekenen in de bestaande wijk. En de ander wil ervoor zorgen dat de gebiedsontwikkeling in en rond M4H ervoor zorgt dat de bewoners van Oud Mathenesse en Het Witte Dorp dichtbij een nieuwe woning kunnen vinden en samen met de instroom van nieuwe bewoners een krachtige gemeenschap vormen.

De mens in de wijk centraal met voorzieningen om mensen te ontmoeten, gebeurtenissen te vieren en informatie uit te wisselen zorgt voor meer samenhang in de wijk.

Maar hoe zit het dan met het bieden van meer toekomstperspectief aan bewoners?

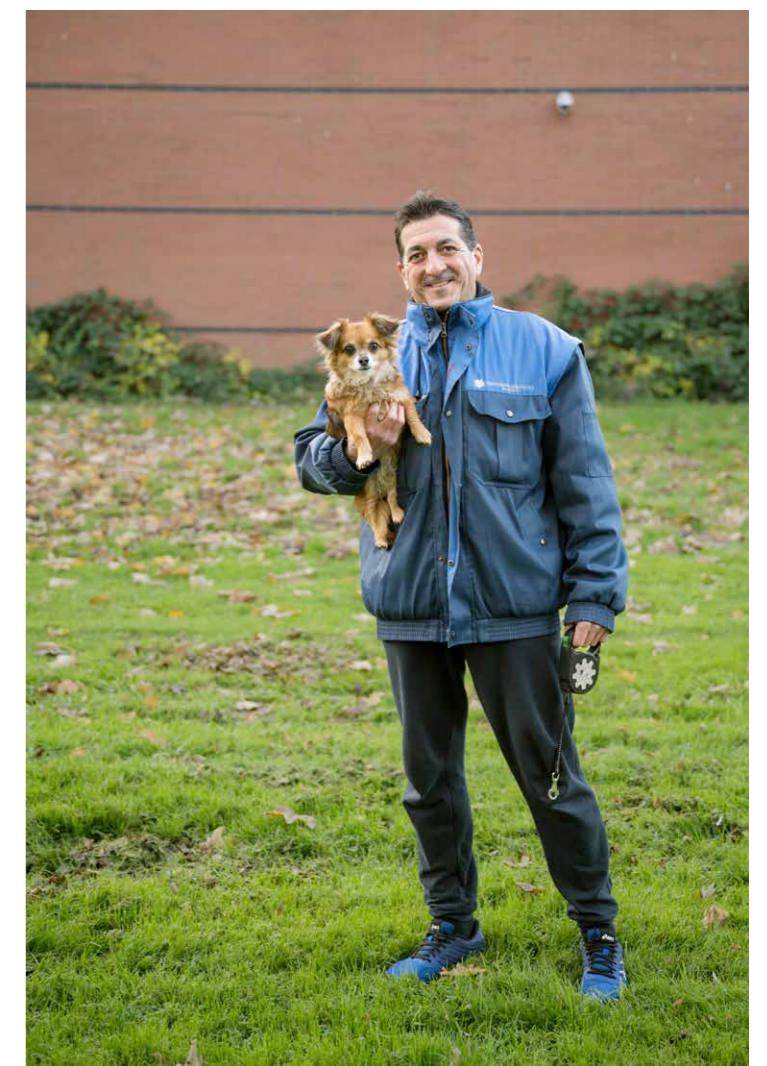
Mieke: "Onze samenleving is soms te veel gericht op veel diploma's, omdat dit de meeste mogelijkheden oplevert qua werkgelegenheid. Onze wijk moet echter een plek zijn voor iedereen, met werkgelegenheid voor iedereen. Ook voor de doeners. De vraag is hoe we dat voor elkaar krijgen." Ze ziet twee sporen voor zich. Dichtbij in M4H en de Spaanse Polder, de grote bedrijven die werk aanbieden verbinden met mensen die werk zoeken én zorgen voor werkgelegenheid in de wijk zelf.

Hoe maak je banen in de wijk?

De manier om mensen in de wijk te koppelen aan werk in de wijk heet met een sjiek woord Social Return on Investment (SROI). Denk aan het vervangen van het riool, nieuwbouw van maatschappelijke voorzieningen of het begeleiden van de energietransitie aan huiseigenaren en vve's. De partij die zo'n klus aanneemt moet een percentage van de opdrachtsom besteden aan de SROI. Dat kan bijvoorbeeld werk zijn, maar ook stageplekken of het leveren van tastbare producten. Dat biedt kansen voor groepen als 50+, werkzoekenden, BBL-leerlingen (beroepsbegeleidende leerweg), zzp'ers en arbeidsmigranten uit de wijk op een baan en inkomen.

Wanneer heeft Mieke haar doel bereikt?

"Als bewoners van de wijk Oud Mathenesse en Het Witte Dorp zelf vinden dat hun kwaliteit van leven in de wijk verbeterd is en beoordeeld wordt met minimaal een cijfer 6.0 in plaats van de 2.3. Maar liever zie ik een 7.0."



Kinderen obs Finlandia:

GEMEENTE, VERGEET ONS NIET!

Tekst: Anne-Rixt Korte, Tekeningen: kinderen van de Finlandiaschool

Op donderdagochtend 10 november 2022 zit ik aan een het hoofd van een lange tafel in de lerarenkamer van de Openbare Basisschool de Finlandia. De lessen zijn net gestart en het is opvallend stil voor een gebouw waar ruim 100 kinderen les krijgen. Terwijl ik wacht haalt directeur Barbara Everaars vijf leerlingen uit groep zeven en acht uit de klas, om met mij in gesprek te gaan. Ik ga met ze praten over de wijk. Wat vinden ze leuk? Wat willen ze anders? Wat missen ze?

Het resultaat van het gesprek verwerken we in een brief, gericht aan de gemeente omdat deze nu druk bezig is plannen te schrijven voor de ontwikkeling van het Merwehangebied. Het is een belangrijk gesprek, want kinderen worden makkelijk vergeten als volwassenen aan de tekentafel zitten.

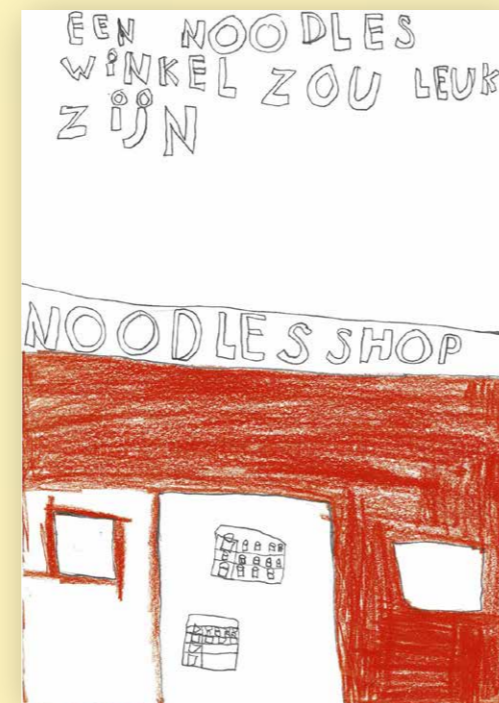
Na enige minuten komen de leerlingen ietwat wantrouwend de ruimte binnen. Ze stellen zich voor: Chavairo (13 jaar), Mardia (11 jaar), Nisa (10 jaar), Khalil (11 jaar) en Selim (10 jaar). Hebben we iets fout gedaan, vragen ze. Zo vaak gebeurt het immers niet dat ze uit de les gehaald worden om met een onbekende mevrouw te praten. De directeur stelt ze gerust. "Zij gaat met jullie in gesprek, dus het is alleen maar leuk." Dat zien ze wel zitten en we steken de koppen bij elkaar.

We praten vervolgens ruim een uur over de ideeën die de leerlingen hebben – en dat zijn er een hoop. De rode draad van hun verhaal: vergeet de wijken aan de andere kant van de dijk niet. Ook hier is behoefte aan vernieuwing. De leerlingen willen zo graag dat iemand naar hun luistert, dat ze soms even vergeten dat ik niet van de gemeente ben. 'Gaat u dit dan veranderen?', vragen ze, maar helaas, dat kan ik niet.

Om de ideeën toch bij de gemeente te krijgen, besluiten we het gesprek samen te vatten in een open brief aan de gemeente. Deze brief staat in dit magazine. Daarnaast hebben deze leerlingen en hun klasgenoten tekeningen gemaakt van hoe hun ideale buurt eruit ziet. Hier hebben we er een aantal van afgedrukt. Volop materiaal voor de gemeente om mee te nemen in de ontwikkeling van het gebied.



Achmed, Meer bossen en huizen



Khalil, Een noodleshop



Filiz Nur, Meer sport- en gameplekken



Amine, Moderne huizen voor daklozen

BESTE MENSEN VAN DE GEMEENTE,

De laatste jaren zien we mensen uit de wijk weggaan. Veel van onze familie en vrienden zijn verhuisd en sommige ouders willen gaan verhuizen. Ze vinden de buurt saai en de huizen oud. Wij snappen dat. In andere wijken zien we dingen veranderen, maar in onze wijk blijft altijd alles hetzelfde!

We hoorden dat u een nieuwe wijk gaat bouwen: Mathenesse aan de Maas. Dit is belangrijk want veel mensen hebben een huis nodig, maar we vinden het ook jammer. Wij hebben niet veel aan die nieuwe wijk. Nieuw Mathenesse ligt ver bij ons vandaan en om daar te komen, moeten we een drukke weg oversteken. Voor ons zou het beter zijn als u Oud Mathenesse, Spangen en Het Witte Dorp opknapt. Want ook al heet de wijk Oud Mathenesse, dit betekent niet dat de wijk er ook oud uit moet zien. In deze brief vertellen we graag wat er volgens ons anders kan.

Ten eerste, pleintjes om te spelen. Plekken waar we met elkaar kunnen afspreken. Op dit moment gaan veel kinderen naar een andere wijk om te spelen. Ze gaan dan bijvoorbeeld naar Middelland. Dit komt omdat de veldjes die wij hier hebben oud en saai zijn. Ze zitten onder de graffiti en er staan bijna geen speeltoestellen of alleen toestellen voor kleine kinderen. Kijk je ernaar, dan denk je: 'hier wil ik niet spelen'. Op één plek staat het gras zelfs zo hoog, dat je tijdens het voetballen de bal niet meer kunt zien.

We snappen dat u niet zomaar een nieuw veldje kunt aanleggen, maar misschien kunt u een veldje in de buurt van de school opknappen? We willen graag een schommel, een basketbalveld en een mooie voetbalkooi. Die kooi is echt belangrijk. Dan rolt de bal niet de straat op en komt hij ook niet tegen huizen aan. Ook willen we kunstgras, geen stenen, want anders gaan onze knieën kapot als we vallen. Ter inspiratie kunt u kijken naar de veldjes in Middelland. Die zijn zo mooi.

Als we wel in de wijk blijven dan wandelen we veel. We gaan bijvoorbeeld naar Schiedam of naar Het Witte Dorp. Dat gaat best goed. Fietsen of steppen is lastiger, want op sommige plekken liggen de tegels scheef en er ligt veel glas op straat. Ook gaan we wel naar winkels om spulletjes te kopen. We gaan dan naar het Marconiplein of de Dirk. Ook komen we vaak in snackbar De Kroon aan de Franselaan. Dit is een fijne plek, want voor de snackbar is een de bushalte waar de RET-bus stopt die ons naar voetbal of de stad brengt. Heel handig.

De Franselaan vinden we een leuke straat. Er zijn altijd mensen. Maar we zien er wel veel dezelfde winkels. Vooral kebabshops en minimarkten. Wij denken dat het goed is als er wat andere winkels bijkomen. Een meubelzaak, sportwinkel, goedkope snoepwinkel of een Albert Heijn. Ook een noodle-winkel lijkt ons wel wat. Wij, en veel andere mensen, houden erg van noodles. Ze zijn zo populair, een noodle-winkel moet wel een groot succes worden.

Ook willen we nog wat zeggen over de huizen, want veel mensen zijn niet zo blij met hun huis. Sommige huizen zijn bijvoorbeeld gehorig. Springen de kinderen bij de bovenburen op en neer, dan beweegt bij de mensen die eronder wonen de lamp! Ook zijn er huizen met schimmel, en met ratten en muizen. Kunt u daar iets aan doen?

We vinden dat veel huizen er wat vies uit zien. Misschien kunt u de huizen een keer schoonmaken? In andere wijken zien we soms een man met een grote stok de ramen en muren poetsen. Kunt u hem vragen langs te komen? Of misschien kunt u de huizen verven? De bruine stenen vinden we niet zo mooi, maar een goede kleur kiezen is wel lastig. Het moet een nette kleur zijn en niet te kinderachtig. Dus geen roze of geel. Als u ons wat kleuren van de IKEA geeft, willen we wel meedenken.

Als de wijk blijft zoals het nu is, dan willen wij later weg. Voor nu is het fijn dat we dicht bij school wonen, maar we denken niet dat we in Oud Mathenesse onze dromen waar kunnen maken. Je kunt wijkagent worden of in een winkel staan, maar niet iedereen wil dat. Ook als we oud worden is dit geen goede plek om te wonen. De huizen zijn hoog, en er is vaak geen lift. Voor oudere mensen, zoals onze ouders, die pijn hebben in hun knieën, is het vervelend om al die trappen te moeten lopen.

Hopelijk kunt u wat met onze ideeën. We willen heel graag met u meedenken zodat onze wijk mooi wordt opgeknapt. Zodat het een plek wordt waar we fijn kunnen wonen en spelen. Komt u een keer langs om met ons te praten!

Groeten,
Chavairo, Mardia, Nisa, Khalil en Selim
van de Finlandiaschool

Cisca vertrekt uit Oud Mathenesse:

"IK BEN HET HIER ZAT"

Tekst: Anne-Rixt Korte, foto: Sander van Wettum

Een huis kunnen huren omdat in de tuin tegenover het huis een nog niet ontplofte vliegtuigbom uit de Tweede Wereldoorlog ligt. Je moet het maar durven. De opa van Cisca van Bommel deed het en wist zo in 1943, in een tijd van grote woningnood, een huis aan de professor Poelslaan te bemachtigen. Het bleek een goede aankoop, want zijn kleindochter Cisca van Bommel, inmiddels 68 jaar oud en eigenaar van de woning, heeft de woning sindsdien haar thuis kunnen noemen. Toch vertrekt Cisca binnenkort uit de wijk. Haar huis heeft te veel trappen en ze voelt zich niet meer op haar plek.

"Let maar niet op de rommel", zegt Cisca als we binnenkomen. "Ik ben de badkamer aan het opknappen." Hoewel ze haar hele leven al in het huis woont, heeft de tijd niet stilgestaan. Er zijn muren doorbroken en kamers samengevoegd. De ramen hebben dubbel glas en kunststof kozijnen, en er is een vliering bijgekomen. Ze is er al jaren mee bezig, maar Cisca stroopt de mouwen graag op. "Als pandeigenaar voel ik me verantwoordelijk voor mijn eigen toko." Op dit moment neemt ze de badkamer en toilet onder handen en krijgt de gang gipsplaten op de muur. Belangrijk, want net als veel andere woningen in de wijk, heeft haar huis kalkzandstenen muren. "Als je hier een spijker in de muur slaat, stort de halve muur in."

Karbonadebuurt

De beperkte kwaliteit van de huizen staat in contrast met de reputatie die de wijk had toen Cisca nog kind was. 'De Karbonadebuurt' werd het toen genoemd. Een Rotterdamse term voor rijkere buurten in de stad. Het Oud Mathenesse van toen had twee scholen die leken op oude boerderijen, veel groen, prachtige rozenperken, en een kerk in de professor Poelslaan. Alles wat je nodig had was te vinden in de Franselaan, wat een bolwerk was van kleine ondernemers. Er zat een textielwinkel, een drogist, een winkel die radio en kachels verkocht, een slijterij, een stomerij, en een bloemenwinkel. De vader van Cisca werkte in de haven. Hier hield hij toezicht op de goederen die aan boord kwamen. Soms ging er een baal producten kapot, welke hij dan mee naar huis nam. "Tot mijn vader stopte met werken heb ik koffie gedronken van de balen koffie, die kapot waren gevallen."

Platgoeien

Inmiddels zijn, met uitzondering van café Franselaan, al deze ondernemingen en veel oud-bewoners verdwenen. De jarendertigwoningen in de Landenbuurt konden niet concurreren met de nieuwbouwpanden die in de jaren zestig en zeventig vrijkwamen in gebieden als de Alexanderpolder. Het zwaartepunt van de haven werd verplaatst, woningcorporaties verkochten een groot deel van hun woningen en met uitzondering van enkele panden, is er volgens Cisca sindsdien weinig in de woningen geïnvesteerd. "Er zijn veel slapende VvE's, en sommige pandeigenaren weigeren woningen op te knappen". Op de vraag 'hoe zie je de toekomst van de wijk voor je?', krijg ik dan ook een rigoureuus antwoord. "Platgoeien. De huizen zijn van slechte kwaliteit en de hele wijk zakt. Ga niet investeren in dit oude product. Zet er goede kwaliteit woningen neer die voldoen aan de huidige energienormen."

Duur

De huizen die ergens in de toekomst in M4H gebouwd gaan worden, voldoen waarschijnlijk wel aan deze normen. Even heeft ze overwogen om naar dit gebied te verhuizen, maar daar ziet ze toch vanaf. "Ik kan daar niet wonen zoals ik wil." Cisca verwacht dat de woningen kleiner zijn dan haar huidige huis, wat betekent dat voor een aparte ruimte zal moeten huren voor haar houtatelier en schilderactiviteiten. Daar hangt een prijskaartje aan, misschien wel €1500 en dat kan ze niet betalen. Nu kan dit allemaal nog op de bovenste vliering van haar huis. Ook vraagt ze zich af wanneer de woningen af zijn.

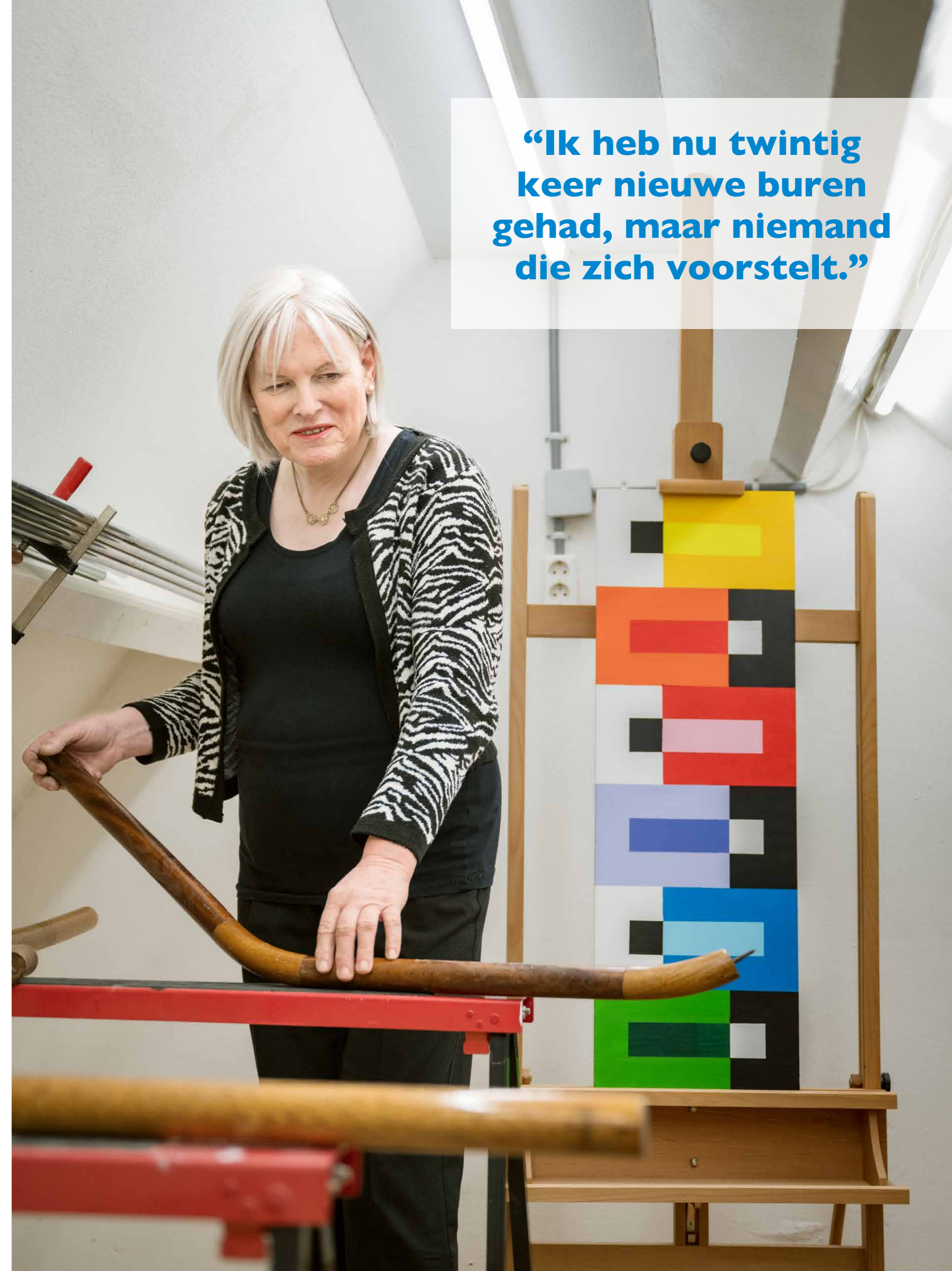
"Hoelang hebben we nog stikstofproblemen, dat we niet mogen bouwen? Hoe zit het met de vergunningen? Tegen die tijd lig ik al onder de groene zoden. Daar ga ik niet op wachten".

Verbinding verbroken

De keuze om de wijk achter zich te laten past in het grotere beeld dat ze gedurende het interview schetst. Langzaam is ze de verbinding met de wijk kwijtgeraakt. Soms krijgt ze het gevoel dat ze in Oost-Europa woont: "Ik vind het niet leuk dat ik niemand op straat Nederlands hoor praten. Ik hoor Pools, of een andere taal die ik niet versta." Maar er speelt meer. Het verdwijnen van de wijkkrant *het Verre Westen*, waar ze zo nu en dan stukjes voor schreef. De sluiting van het Huis Van de Wijk waardoor ze ziet dat mensen geen plek meer hebben om samen te komen. "Neem de drumband, die zit nu zonder een onderkomen. Ze hebben geen plek om instrumenten te stallen en geen ruimte die groot genoeg is om te oefenen." Ook de toenemende verkamering in haar straat doet haar geen goed. "Ik heb nu twintig keer nieuwe burens gehad, maar niemand die zich voorstelt. Ik weet niet eens hoe ze heten", zegt ze gefrustreerd, "ik vind dat een teloorgang van de wijk".

En dus is Cisca het zat. Na ruim zestig jaar in de Landenbuurt gewoond te hebben, pakt ze haar biezen. Ze vertrekt. Voor de laatste keer stroopt ze haar mouwen op, om haar huis een laatste opknappbeurt te geven. "Ik heb een leuk huis in Zeeland op het oog, met een grote schuur, dus ik wil zorgen dat dit snel af is."

"Ik heb nu twintig keer nieuwe burens gehad, maar niemand die zich voorstelt."



De route van Brigitta en Krisztian

OP ZOEK NAAR EEN NIEUWE TOEKOMST

Tekst: Annemarie Sour, foto's: Sanne Donders



In het hart van de schepenbuurt wonen sinds een paar jaar de Hongaarse Krisztian Tóth en Brigitta Hodovan in hun verbouwde appartement met hun hond, een zwarte minipoedel. Krisztian ontdekte Nederland op de fiets. Hij vindt de mensen aardig en ontdekt dat je in Nederland alles op de fiets kunt doen. Brigitta vindt het OV geweldig en voelt zich hier vrijer. Ze waagden de sprong en verruilde hun moederland voor Mathenesse.

Dromen

Krisztian (1995) afgestudeerd als softwareontwikkelaar aan de universiteit in de Hongaarse stad Pécs kan direct aan de slag in zijn eigen stad Szeged waar hij als kind en tiener opgroeide. Een stad in het zuidoosten van Hongarije, dicht bij de Roemeense en Servische grens. Zijn droom gaat echter verder dan werken en een eigen huis. Krisztian wil de wereld verkennen, reizen en andere mensen ontmoeten. Met 700,- euro per maand verdient hij voor Hongaarse begrippen als net afgestudeerde twintiger meer dan goed. Het is echter *by far* te weinig om te reizen en te verblijven in het buitenland.

Broer

Een belangrijke reis is het bezoek aan de broer van Krisztian, die in Hilversum woont en werkt. Na aankomst valt hem op hoe prettig de sfeer in Nederland is. *“Overal vriendelijke mensen, ook de bediening in restaurantjes en bars. Die vriendelijkheid is in Hongarije veel minder vanzelfsprekend.”*

De ontdekking dat Nederlanders alles op de fiets doen is voor hem een openbaring. En hij houdt van fietsen! Krisztian waagt de sprong en vindt in 2018 een tijdelijke baan in Rotterdam als softwareontwikkelaar.

Versleten etage

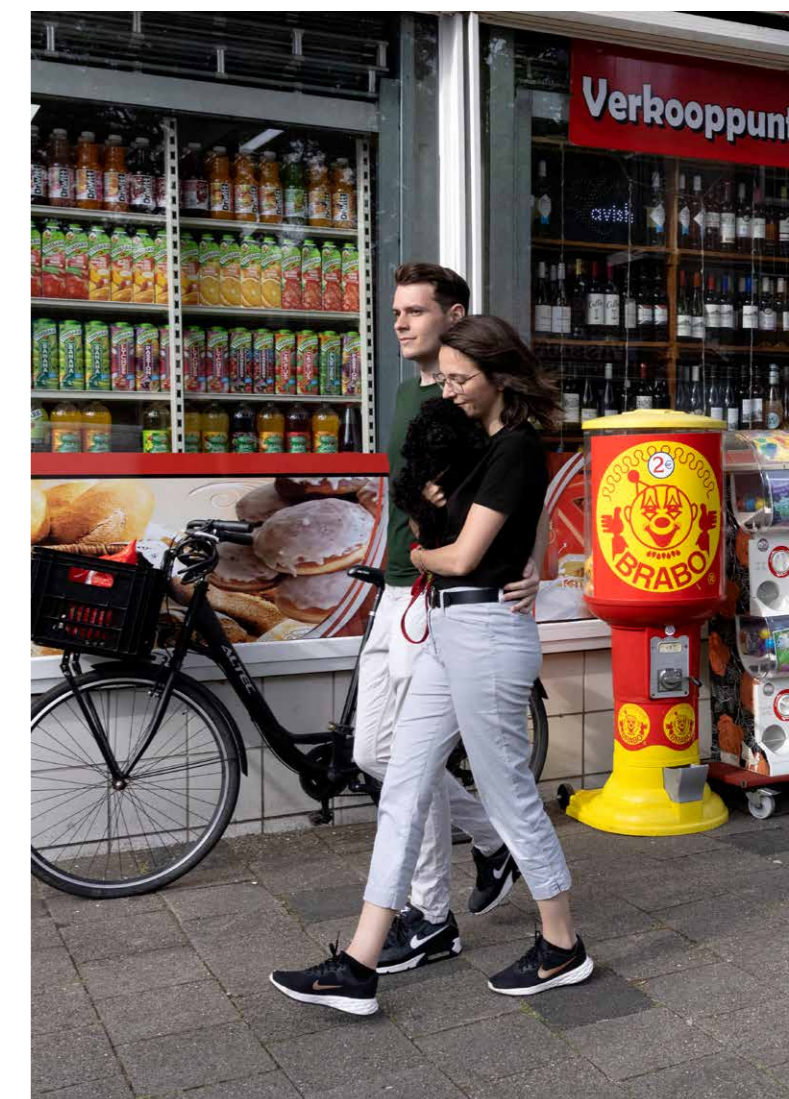
Hij huurt kamers op de Mathenesserlaan en in Capelle aan de IJssel. Maar een kleine rekensom leert hem dat het beter is om een huis kopen dan een hoge huur over te maken aan de huisbaas. Met een contract op zak kan hij met zijn salaris maximaal 190.000 euro hypotheek krijgen. Op zoek naar een betaalbare woning komt hij terecht in wijken op Rotterdam Zuid en op de Noordoever in Oud Mathenesse. Een ding weet hij zeker: *“Oud Mathenesse past beter bij me dan Zuid.”* Ook ziet hij de potentie van de wijk en mogelijkheden om zijn versleten portiekwoning te moderniseren.

Boedapest-Rotterdam

Brigitta Hodovan (1994) ontmoet Krisztian in 2020 in Boedapest waar ze als softwareontwikkelaar is afgestudeerd. Het klikt zo tussen de twee dat Brigitta de mooie stad aan de Donau wil verruilen voor een onbekende stad aan de Maas. Ze reist af naar Nederland om te onderzoeken of de sfeer van Rotterdam en het land bij haar passen. Ze zegt: *“Het is er zo schoon, het vele groen en je ziet er geen mensen rondzwerven.”* Een groot pluspunt is ook het openbaar vervoer. *“Je hebt hier geen auto nodig.”* Maar ook het politieke klimaat speelt een rol: *“Het voelt hier beter en vrijer dan in Hongarije.”* Voor Brigitta voldoende redenen om zich in Rotterdam te willen vestigen.

Van Nelle

Begin 2020 vindt Brigitta haar eerste baan als softwareontwikkelaar bij een bedrijf in de Van Nellefabriek. Een baan op fietsafstand van haar huis! Dan breekt corona uit en wordt medio maart 2020 de volledige lockdown afgekondigd. Samenwonen en samen werken vanuit huis zonder elkaar goed te kennen. Het is spannend en in hoog tempo wennen aan elkaar. Ook Krisztian heeft mazzel met een nieuwe baan. Na enkele freelance-klassen krijgt hij een goedbetaalde baan als software ingenieur voor het octrooibureau van de EU in Den Haag.



Geluiden

De woning, een driekamerappartement op de derde verdieping, heeft Krisztian volledig gemoderniseerd. De etage is veranderd in een lichte grote ruimte waarbij keuken en woonkamer één geheel vormen. Een kleinere slaapkamer is veranderd in een aantrekkelijke werkkamer. Van de voormalige versleten vijftigerjaren woning is aan de binnenkant niets meer te zien. Toch is Krisztian niet helemaal content. Krisztian: *“Het is een oud pand en we horen de geluiden van de burens door de muren. Het is een portiekflat met een internationaal publiek van Roemenen, Polen, Turken en Nederlanders. Alleen onze bovenbuurvrouw, een hele oude dame van meer dan tachtig jaar, horen we niet.”*

Onveilige racebaan

Tijdens de coronaperiode zijn ze de gehele dag thuis, net als hun burens en de kinderen van de burens. 24 uur per dag gedwongen thuis en de wandelingen in de wijk heeft hun beeld van de wijk veranderd. Brigitta vindt het rondzwervende vuil op straat onprettig. Krisztian: *“Meeuwen pikken vuilniszakken open en kan dan het vuil zo door de wijk dwarrelen. Als fietser heeft hij het in Rotterdam naar zijn zin, maar de ‘racebaan Franselaan’ vindt hij gevaarlijk en onprettig waardoor hij zich niet echt veilig op de fiets voelt. ▶*

Inspiratie straten

De Franselaan vergroenen met bomen en struiken zou helpen om de straat te verbeteren, maar ook het type winkels aanpassen zou de Franselaan aantrekkelijker kunnen maken. Ze missen een koffiebar, een sfeerful buurtrestaurant en een goede Nederlandse bakker. Tijdens hun fietstochten hebben ze interessante voorbeelden gezien. “De Zwaanshals en de winkels rond het Noordplein. Zoiets zou ook goed kunnen passen bij de Franselaan, zegt Krisztian.

Brigitta mist een Albert Heijn in de wijk. Op de fiets even naar het Dakpark is weer te ver weg. Dan maar naar de Pinkstraat. Al heeft de Dirk wat minpuntjes. Krisztian: “Het is daar echt druk en de caissières zijn er nogal bot. Heb je een grote tas bij je, dan checken ze of je niets gestolen hebt. Dat doet AH niet. Het is daar meer sophisticated.”

“We blijven waarschijnlijk in Nederland, maar willen dan wel een beter geïsoleerde woning.”

Rust en stilte

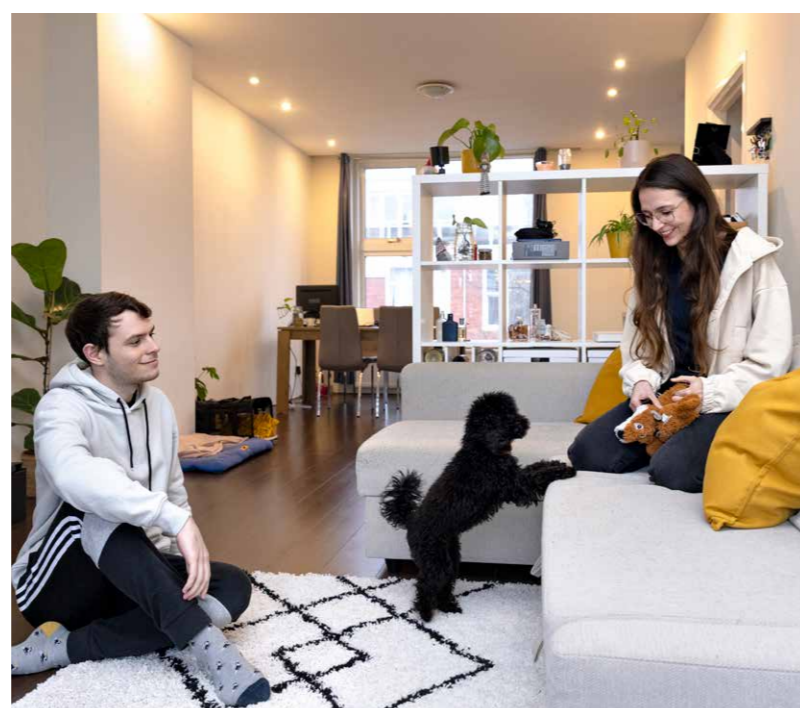
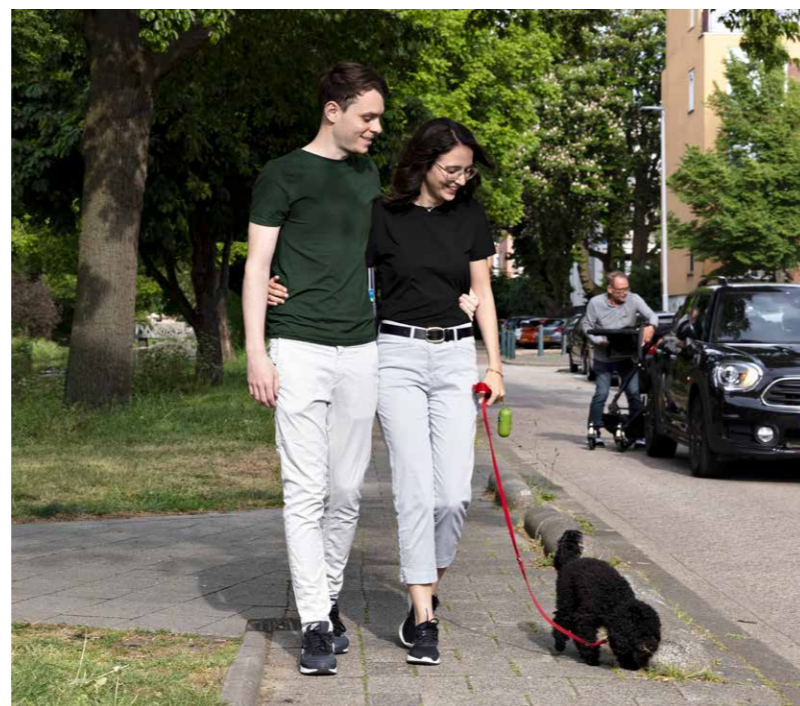
De coronaperiode heeft ze het belang laten zien van een goed geïsoleerd appartement. Ze hoorden letterlijk alles: rinkelende telefoons, tv's, geschreeuw. Die ervaringen zijn van invloed op hun toekomstige woonsituatie. Krisztian: “We blijven waarschijnlijk in Nederland, maar willen dan wel een beter geïsoleerde woning.” Denken ze dan aan de toekomstige nieuwbouw in M4H? Krisztian schudt zijn hoofd: “Een goed geïsoleerd modern appartement in Rotterdam kost nu al tussen de 400.000 en 500.000 euro. Dat vind ik te veel geld voor een appartement. Voor een vrijstaande woning is het een goede prijs. Maar in Rotterdam zoiets vinden is moeilijk.”

Hongaarse krappe woningmarkt

In Hongarije zijn er wellicht meer betaalbare woningen te vinden? Brigitta helpt me uit de droom: “Een koopwoning is in Hongarije moeilijk te organiseren, want je kunt maar 70% hypotheek van de waarde krijgen.” Krisztian vult aan: “Een eigen huis in Hongarije kopen is daarom een haast onmogelijke opgave als de familie zelf geen eigen grond heeft of een eigen woning bezit. Daarnaast is de politieke situatie instabiel en is het er net zo corrupt als in Roemenië.” Ook als ze toe zijn aan het krijgen van kinderen zit terugkeer naar Hongarije er daarom niet in.

De wereld ontdekken

Van de droom om de wereld te ontdekken en nieuwe mensen te leren kennen is door de coronapandemie nog weinig terechtgekomen. Fietsen in Nederland is toch iets anders dan reizen in Afrika. Al was de drieweekse reis naar de Azoren een bijzondere ervaring. Een Portugese eilandengroep midden in de Atlantische oceaan met bergen, bossen, uitgedoofde vulkanen en kratermeren. En de volgende reis? Krisztian met een grote glimlach: “Als het aan mij ligt een rondreis door de Verenigde Staten.”



DE BOKKESPRONG IN OUD MATHENESSE BESTAAT 50 JAAR!

Tekst en foto: Ravza Nur Atabay

Wist jij dat er in Oud Mathenesse een kinderboerderij is? Aan de Tjalklaan ligt de Bokkesprong. Daar wonen veel dieren, zoals konijnen, kippen, biggen en geitjes. Ook zijn er de koeien, Bella en Anne, te vinden. En als alles goed gaat zijn er binnenkort ook kalfjes. De verzorger Ruben verwacht ze in februari. De koeien staan meestal buiten en met slecht weer in de stal.

De kinderboerderij, opende op 5 december 1973 voor het eerst haar deuren, en bestaat 50 jaar. Behalve grote en kleine dieren kun je er ook veel leren. Wist je bijvoorbeeld dat er meer dan 300 soorten wilde bijen bestaan? Dat niet alleen stieren, maar ook koeien horens hebben? De mensen die op de kinderboerderij werken, vertellen je graag meer over de dieren.

Ook organiseert de Bokkesprong (gratis) activiteiten voor jong en oud en ook voor schoolklassen. Net als de zeven andere Rotterdamse kinderboerderijen en (school)tuinen. Ze horen allemaal bij de stichting Natuurstad. Kijk op de website voor leuke uitjes: <https://www.natuurstad.nl/de-bokkesprong>

DE DROOM VAN ANNIEK

Illustratie: Anniëk Tijmes



WE ZOEKEN CONTENTMAKERS!

Instalovers, vloggers, redactieleden, schrijvers, dichters, fotografen, illustratoren, journalisten, videomakers, enzovoorts. Woon je in het Witte Dorp, M4H of Oud Mathenesse? Kom dan het tofste mediateam van Rotterdam versterken. Samen zorgen we ervoor dat de wijk zichtbaar is en blijft en hebben we invloed op het beter en leuker maken van deze wijk. We zouden het ook heel tof vinden om nog meer jongeren in ons team te krijgen. Je hoeft zeker niet alles te kunnen, maar het is fijn als je ervoor openstaat om te leren en het leuk vindt om met eigen ideeën voor content te komen. Twijfel je nog? Stuur ons gewoon een berichtje via Insta of mail ons. Dan kunnen we samen bekijken of er een match is. Je kan ons bereiken op info@mathenesseaandemaas.nl of via een DM naar [@mathenesseaandemaas](https://www.instagram.com/mathenesseaandemaas) Tot snel!

BESTUUR MATHENESSE AAN DE MAAS ZOEKT NIEUWE MENSEN

Kom je het bestuur van de stichting Mathenesse aan de Maas versterken? De stichting is volop actief in de wijk en houdt zich bezig met werkgroepen groen, wonen, communicatie, het organiseren van culturele evenementen, buurtconcerten, de Mathenessedag en bijeenkomsten en het aanvragen van fondsen. Het bestuur, bestaande uit Judith Dunsbergen, Merel van Tellingen en Karels Sant, is dringend op zoek naar mensen om zowel bestaande activiteiten te ondersteunen als nieuwe activiteiten op te zetten.

Voel jij je betrokken bij de wijk en wil je een bijdrage leveren om Mathenesse verder te brengen, laat het ons weten. Merel, Judith of Karel vertellen je graag meer over de achtergronden van de stichting. Op onze website www.mathenesseaandemaas.nl kun je zien wat de stichting en werkgroepen doen.

Is je interesse gewekt? Stuur ons dan een mailtje met wat je graag zou willen doen of wil leren als toekomstig lid van de bewonersbeweging Mathenesse aan de Maas. Je kunt ons bereiken op info@mathenesseaandemaas.nl



WHAT'S NEXT?!

• De ommezwaai

Thomasz Barzanik is in 1969 geboren in Oost-Polen in Olecko, een stadje met ca. 20.000 inwoners. Thomasz wist niet goed in zijn tienerjaren wat hij wilde worden en koos voor de tuinbouwschool op 100 meter van zijn ouderlijk huis. Leren tijdens het werken in de praktijk paste beter bij hem. Hij vond een baan in de logistiek: het laden en lossen van grote vrachtwagens en de security. Dat beviel hem goed tot het in Polen economisch steeds slechter ging. Na een leven van veel tijdelijke banen en wonen op kleine kamers kwam hij terecht in de Schepenbuurt en vond hij zijn draai in Oud Mathenesse.



Foto: Sanne Donders

DEBATDATE

IN DE FRUITVIS

Maandag 6 maart, 19.00 - 21.30

Wat hebben wij aan de vernieuwing?

Nieuwe geluiden en andere vergezichten.

In gesprek met:

Robbert de Vrieze, Anne de Koning, Robert Simons en Erica van Engel.



WWW.MATHENESSEANDEMAAS.NL - VOLG ONS  @MATHENESSEANDEMAAS

